

ŠTAJERSKI GOSPODAR

Verlag und Schriftleitung: Marburg a. d. Drau, Badgasse 6 — Fernruf 25-67 — Bezugspreise: In der Ostmark: Vierteljährlich RM 1.20 einschl. 9 Rpl Postgebühr; im Altreich: RM 1.20 einschl. 9 Rpl Postgebühr, zuzüglich 18 Rpl Zeitungszustellgebühr
Postscheckkonto Wien Nr. 55030

II. Jahrgang

Marburg a. d. Drau, Samstag 21. November 1942

Nr. 47

Učinkoviti protiukrepi v Severni Afriki

Do pretekle nedelje so pomorske in letalske sile osi uničile pred severoafriško obalo 183.900 brt, obenem pa poškodovale ladjevja v skupni tonaži 234.000 brt — Čete osi so se izkrcale v Tuneziji — Bombe na sovražne kolone, vzletišča in pristanišča

V zadnji številki našega lista smo na kratko sporočili, da so se predpreteklo nedeljo zjutraj izkrcale na več mestih Francoskega Maroka in Alžirja številne ameriške in angleške čete, da bi zavojevale to ozemlje kot nekako odskočno desko za morebitni napad na Evropo. Führer-jev odgovor na ta gangsterski napad Anglosasov na francosko kolonialno ozemlje je sledil 11. novembra, ko so nemško-italijanske čete v svrhu zavarovanja evropske celine vkorakale v nezasedeno Francijo ter zasedle znani otok Korzika. Od dneva izkrcanja anglo-ameriških čet na severoafriška tla, so se vrstili vojaški dogodki v Sredozemskem morju z vedno večjo brzino. V naslednjem podajamo našim čitateljem kratek pregled teh dogodkov:

Že po poročilu z dne 12. novembra so sledili neprestani dnevni in nočni napadi letalskih sil osi na ameriško-angleške enote pred Alžirjem. Zadeti so bili nek nosilec letal, neka križarka in neka velika trgovska ladja. Bombniki osi so pa bombardirali tudi alžirsko pristanišče in neko vzletišče s številnimi sovražnimi letali. V zalivu Bougie sta bila potopljena dva transportnika s skupno 16.000 brt., 12 velikih parnikov in transportnikov je bilo vsled bombnih zadetkov težko poškodovanih. Bombe so padle tudi na nekoga nosilca letal, na težko križarko in na dva nosilca rušilcev. Nemške podmornice so potopile v Zahodnem Sredozemskem morju pri napadih na anglo-ameriške transporte čet dva transportnika z 19.600 brt. in 12.000 brt. ter neko 4000 tonsko tovorno ladjo. Dve vojni ladji sta bili s torpedi poškodovani.

Dne 12. novembra je bila potopljena ob maroško-atlantski obali angleška križarka razreda »Birmingham«, istotako tudi neki angleški rušilec in trije transportniki z 22.500 brt. Druge podmornice so potopile nek transportnik s 7000 brt., obenem pa so torpedirale še neki dve ladji. V zalivu Bougie so nemška letala potopila nek transportnik z 10.000 brt., dočim je bilo 14 manjših ladij zelo težko poškodovanih. Težke bombne zadetke so opazili na dveh bojnih ladjah, neki križarki in treh rušilcih. Bombe so padale na vzletišča Bougie in Maison Blanche.

Do 15. novembra so letalske in pomorske sile osi v bojih z anglo-ameriškim

spremljavami in med izkrcavanjem uničile sovražnih ladij vseh vrst s skupno tonažo 183.900 brt. Teh ladij je bilo 39. Nadaljnjih 35 transportnih in trgovskih ladij s skupno 234.000 brt. pa je bilo tako težko poškodovanih, da dolgo časa ne bodo uporabne za prevoz. Poškodovana je bila razen tega neka bojna ladja in trije nosilci letal. Potopljene so bile tri križarke, poškodbe je prejele 14 sovražnih križark. Štirje rušilci so izginili v valovih, sedem jih je bilo poškodovanih.

Dne 16. novembra so se izkrcale čete osi v Tuneziji, in sicer s popolnim pristankom francoskih civilnih in vojaških oblasti.

Nemško in italijansko letalstvo je medtem bombardiralo pristanišče in vzletišče Bone ob alžirski obali. Pred maroško oba-

lo je bil potopljen parnik s 6000 brt. Ne-ka nemška podmornica je po poročilu z dne 17. t. m. potopila ameriško transportno ladjo z 12.000 brt. Nemško letalstvo je medtem uspešno napadalo sovražne marškolone ob obalni cesti vzhodno od mesta Bone ter v južno-tunezijskem področju.

V Cirenajki je bil položaj tak, da so nemško-italijanske čete v svojem odmi-kanju dosegle 12. novembra egiptovsko-libijsko mejo, kjer so se odigrale hude borbe. 14. novembra so nemško-italijanske čete izpraznile Tobruk, poprej pa so uničile vse naprave. Tri dni pozneje so izpraznile po načrtu Derno. V teku odmi-kanja proti zapadu so prizadevale nemško-italijanske oklopne armade sovražni-ku skupno z letalci težke izgube.

Položaj na vzhodni fronti

Potek bojev v Kavkazu in v Stalingradu - Ob Tereku in tudi drugod odbiti vsi sovražni napadi

Na vzhodni fronti v preteklem tednu ni bilo operacij velikega obsega, le v Kavkazu in v Stalingradu so se vršile opetovane hude borbe in spopadi manjših skupin. Tudi ob Donu in nekaterih drugih odsekih so se vršile samo operacije bolj lokalnega značaja. Zato pa je bilo bolj živahno letalstvo, ki je z uspehom bombardiralo dovozne ceste, železnice, marškolone, baterije itd. V Stalingradu so nemške čete pretekli četrtek vrgle sovražnika v srditih bojih iz več hišnih skupin in postojank. Artilerija je obstreljevala medtem sovražni promet in dovoz na Volgi. Na vsej ostali fronti v četrtek ni bilo nikakih bojev, razen letalskih operacij. V kronstadtskem zalivu je bila potopljena z granatami neka sovjetska podmornica.

Po petkovem poročilu so nemške čete odbile na zapadno-kavkaški fronti vse sovražne napade. Pri Alagirju je bil neki nemški oklopni oddelek kratek čas odrezan od ostalih nemških čet. Ta oddelek je odbil vse napade ter se prerinil nazaj, obenem pa je zajel več sto bolj-ševikov. V Stalingradu so medtem očistili zavojevano ozemlje. Na srednjem in

severnem odseku fronte tudi po petkovem poročilu ni bilo nič drugega kot lokalne operacije.

V soboto je bilo sporočeno, da so nemške čete zavojevale v Zahodnem delu Kavkaza razne pomembne višinske postojanke. Mesto in pristanišče Tuapse je bilo bombardirano. Lokalni napadi sovjetov južno od Stalingrada so se zrušili v nemškem ognju. Tudi ob Donu so bili odbiti sovražni napadi.

Sovjeti so izgubili od 1. do 10. novembra 283 letal. V istem času je nemško letalstvo izgubilo 18 lastnih letal.

Po nedeljskem poročilu so bili dan poprej v Kavkazu s strani nemških in romunskih čet odbiti močni sovražni napadi. V stalingrajskem mestnem okolišju je nemška vojska odbila vse sovražne protinapade. Na ostalih delih fronte so nemške in zavezniške čete zavojevale razne bunkerje in utrdbe. Bilo je ujetnikov in plena.

V Kavkazu so nemške čete po ponedeljkovem poročilu uničile dve obkoljeni sovražni skupini, dočim so bili na drugih odsekih te fronte odbiti sovražni napadi z velikimi izgubami za sovražnika. V

PK-Zeichnung; //Kriegsbericht Schmitz (Wb)
Angreifender Sowjetpanzer wird bekämpft

Napačni računi

Vdor anglo-ameriških čet v Francosko Severno Afriko je dvignil mnogo prahu in je spričo delne mobilizacije v Španiji ter premikalnih operacij v Cirenajki tudi nekoliko poostiril mednarodni položaj. Kljub temu lahko smelo trdimo, sklicujoč se na izjave iz poklicnih ust naših političnih in vojaških voditeljev, da so se sovražniki silno zaračunali, če mislijo, da bi z afriškim podvigom lahko iztrgali silam osi labor končne zmage. Na drugem mestu namreč poročamo, kako so se med Londonom in Washingtonom vršila pogajanja za afriški podvig. Stalin je kričal vse poletje, da potrebuje nujne pomoči, toda Churchill in Roosevelt mu je ništa mogla pravočasno dati. Lahko

Stalingradu so medtem zavzeli Nemci nadaljnje skupine hiš ter odbili celo vrsto sovražnih protinapadov. Tudi na Volhovu se je izjalovil sovražni napad v nemškem ognju.

Kakor posnemamo po torkovem poročilu, so nemške čete severno od mesta Tuapse ter v odseku Elbrus vdrle globoko v sovražne postojanke, kjer so se odigravale žilave borbe od moža do moža. Ponovni sovražni napadi, ki jih je sovražnik podvzel v odseku Tereka, so se izjalovili ob srditem nemškem odporu.

Po najnovejšem, dne 18. t. m., izdanem poročilu, so nemške čete v gorovju severovzhodno od mesta Tuapse uničile neko manjšo sovražno skupino, ki je zamašala zlomiti nemški obroč. Romuni so medtem vrgli boljševike nazaj v odseku Alagier, in sicer v gorovje. Nemški oklopniki so odbili srdite sovražne napade ter uničili na nekem drugem odseku važno sovražno predpostojanko. Bilo je tristo bjeznikov in mnogo plena.

si je misliti, da je moskovska nestrpnost, ki jo je izzvala prodorna sila nemškega orožja, vsekakor uplivala na londonske in washingtonske kroge. Nekaj se je pač moralo zgoditi in tako so se gospodje vojni hujskači v Londonu in Washingtonu morali odločiti za kakeršenkoli »junaški čin«. In res, zgodilo se je, kar je bilo spričo klavernega poskusa v Dieppe-u

PK-Kriegsbericht Langl (Sch)
Sowjetischer Bunker in den Wäldern des Kaukasus

In dem schwer zugänglichen Waldgelände des nordwestlichen Kaukasus haben die Bolschewisten zahllose Bunker angelegt, die von unseren Truppen in erbitterten Kämpfen ausgeräumt werden müssen. Unser Bild zeigt einen dieser von den Bolschewisten mit größter Hartnäckigkeit verteidigten Bunker

pričakovati: Anglo-Amerikanci niso ponovili svojega poskusnega napada na evropsko celino, pač pa so se vrgli na francoske kolonije v Severni Afriki, dobro vedoč, da odpor v tem delu črnega kontinenta ne bo popolnoma onemogočil načrtov ameriškega generala Eisenhowerja. Führer je imel prav, ko je v enem svojih govorov dejal, da bi sovražnikom za »drugo fronto« celo odredil prazen prostor za izkrcaje na kontinentu, ker nemški vojaki že komaj čakajo, da bi se spoprijeli z Amerikanci in Angleži. Njegovo predvidevanje je bilo zelo jasnovidno, kajti »junaški« Amerikanci se niso pokazali kje ob Kanalski ali zapadno-francoski obali, temveč tam, kjer je bilo pričakovati najmanj odpora...

Vojna situacija v Sredozemskem morju je pokazala, da umejo sile osi sleherni sovražni podvig takoj parirati. Komaj so bili Amerikanci na afriških tleh in že jih je obsipalo med izkrcajem nemško-italijansko letalstvo s točo bomb, da ne govorimo o podmornicah, ki so udarile v ameriško-angleške spremljave velike luknje. Ko je Führer odredil zasedbo nezasedenega ozemlja Francije in obenem tudi Korzike, je vedel vsakdo, da je bil s tem storjen velevažen ukrep za zavarovanje evropske trdnjave v takozvanem Mediteranu. Pozabiti pa ne smemo, da je Führer sporazumno z Italijo odposlal tudi svojo vojsko v Tunezijo. Sedaj so nemško-italijanske čete v sporazumu s Pétainovo vlado tudi v tem sektorju Severne Afrike in tako se zaokrožuje podoba, da je bila ameriško-angleška akcija stisnjena v okvir, ki ga sovražniki menda niti niso predvidevali. Zopet se je pokazala sijajna vojaška in politična strategija sil osi, ki so na ta način zavarovale Evropo pred vsakim iznenadenjem. Sploh pa je danes Evropa trdnjava, ki je ne more zavzeti nobena sila. V številnih bojnih pohodih prekaljena nemška vojska je jamstvo za to, da bodo ameriške in angleške čete, kjerkoli bi se pojavile na evropskem kontinentu, doživele to, kar je doživela ena sama divizija v francoskem mestecu Dieppe.

Afriški podvig je tedaj v celoti udarec v zrak. Stalinu pač ameriški generali in admirali niso napravili s tem nikakega veselja. Stalin je po-

Druck und Verlag: Marburger Verlags- und Druckerei-Ges. m. b. H. — Verlagsleitung: Egon Baumgartner; Hauptschriftleiter Friedrich Golob; alle in Marburg a. d. Drau, Badgasse 6.

Zur Zeit für Anzeigen die Preisliste Nr. 1 vom 1. Juli 1942 gültig. Ausfall der Lieferung des Blattes bei höherer Gewalt oder Betriebsstörung gibt keinen Anspruch auf Rückzahlung des Bezugspreises.

Kako je prišlo do afriškega podviga?

Velezanimiva razkritja o pogajanjih za „drugo fronto“ - Sovjetija je medtem izgubila svojo žitnico, premogovne revirje in petrolejska polja

Nemški tisk je objavil te dni zelo zanimiva razkritja, ki so zelo važna pri presoji anglo-ameriškega podviga v Afriki. Dvoje dejstev je sedaj pojasnjenih: Prvič: Roosevelt in Churchill sta pripravila ta podvig že dolgo preje za slučaj, da bi se jima ponesrečilo izkrcanje čet na evropski celinii. In drugič: Sovjetska Unija ne vidi v tem afriškem podvigu nikakega polnovrednega nadomestila za takozvano »drugo fronto«, ki so jo Anglo-sasi širokoustno obljubili.

Ameriški časnikar Pearson ugotavlja namreč v listu Washington Post, da se je razmerje med zavezniki vse od obiska, ki ga je napravil Molotov v Washingtonu, poostriilo. Roosevelt je takrat obljubil sovjetskemu komisarju za zunanje zadeve, ustanovitev »druge fronte« za 1. 1942., kar je malo preje storil tudi Churchill s posebno pismeno izjavo. Pearson pravi, da je hotel Molot

treboval in še krvavo potrebuje razbremenitve, toda ameriški udarec v Afriko zanj ne pomeni niti najmanjše pomoči. Protiukrepi, ki jih je te dni podvzel Führer v sporazumu z Italijo in maršalom Pétainom, nam jamčijo, da se ameriško-angleški nameni ne bodo nikjer posrečili. Kjer stoji nemški vojak, ni prostora za nobeno drugo vojsko. Ta globoka vera nas prešinja že od početka sedanje vojne, zato jo obnavljamo tudi sedaj, trdno zaupajoč vojaškemu geniju Adolf Hitlerja, ki bo našel tudi v tej novi fazi sedanje vojne svoj zmagoviti izhod. Sam Führer je v enem izmed svojih govorov poudaril, da se v vojni ne morejo vrstiti uspehi za uspehi. To je po njegovih besedah nemogoče. Toda nikdo nam ne more vzeti vere, da bo Führer končno premagal vse svoje sovražnike, kakor je nekdaj v boji za oblast premagal tudi notranje nasprotnike. Prepustimo torej Führerju, ki je prevzel vso odgovornost vojskovanja na svoja ramena, da bo povezal vse dosedanje zmage v dokončno veliko zmago nad židovsko plutokracijo in židovskim boljševizmom. Sovražnik bi rad po ovinkih prišel v Evropo, toda evropski narodi vedo, da gre v tej gigantski borbi za boljšo bodočnost ne samo nemškega naroda, temveč Evrope sploh. Napačni računi so bili podlaga afriškega podviga Anglosasov, zato bo skrbela nemška neprelopljiva vojska skupno z junaško mornarico in z oboroženo silo vseh naših zaveznikov. Ni je sile na svetu, ki bi nam zamogla iztrgati dokončno zmago. Te misli nas navdajajo, ko čitamo poročila iz Afrike in Sredozemskega morja.

toy določiti natančni termin za napad, temu se je pa upri Roosevelt pod pritiskom svojih vojaških svetovalcev. V zvezi s to zadevo piše Pearson sledeče: »Glede posameznosti se sploh niso pogodili v ničemer. Približno v tistem času je imel ameriški general Marshall pred častniškimi aspiranti v Westpointu govor, v katerem je obljubil ustanovitev druge fronte, vendar ni povedal točnega časa te napovedane ofenzive. Po tem je sledil telefonski razgovor med Churchillom in prezidentom Rooseveltom. Prezident je bil vidno ozlovoljen. Churchill mu je namreč očitil, da je bil Marshall-ov govor preveč določen ter da bi utegnil izzvati zgrešene upe. Marshall je pa govoril očitno v sporazumu z Rooseveltom, v namenu, da bi Nemci potegnili del svojih čet iz Sovjetije. Na neki konferenci v Bell hiši je Roosevelt očitno pod vtisom Churchillovih očitkov zabranil Marshall-u, govoriti o tej »drugi frontici«.

Pearson ugotavlja nadalje, da je Churchill dal Molotovu pismeno izjavo, da bodo tvegali napad samo tedaj, ako se bodo Zedinjene države udeležile angleškega podviga v razmerju 50:50. Ker pa Churchill tega razmerja v svojih pogajanjih z Marshall-om koncem julija t. l. v Londonu ni mogel doseči, tudi ni prišlo do napada. Medtem pa so prihajala temna poročila iz Moskve. Sovjetske grožnje so bile po Pearsonu tako tehtne, da je Churchill osebno odletel v Moskvo. »Prvi dan konference — tako piše Pearson — je potekel prav dobro. Komunist Stalin in konservativec Churchill sta se sijajno razumela. Naslednjega dne so se vsedli za mizo strokovnjaki in ti ljudje že niso bili več tako edini. Tretjega dne sta Stalin in Churchill pregledovala delo strokovnjakov in tedaj sta si že segla v lase. Ločila

sta se sicer v dobri drži, toda šele potem, ko sta si drug drugemu na zelo bojevit način povedala svoje mnenje. Pod pritiskom argumentov, ki jih je iznesel Stalin, je dal Churchill povelje za napad pri francoskem mestu D i e p p e. To klaverno izpadlo vojaško podjetje je nato prepričalo ameriške generale in admirale, da na Kanalski obali ni možno izkrcavanje, vsaj ne s tistimi oddelki, ki so bili na razpolago. Vodja opozicije proti drugi fronti v Zapadni Franciji je po mišljenju Pearsona admiral Leahy, ki je obenem šef Rooseveltovega štaba. Pearson piše dobesedno: »Generali so odklonili način druge fronte, ki bi bil edinole zadovoljil Stalina, t. j. drugo fronto ob Kanalski obali ali v Severni Evropi. Izrekli so se pa za drugo fronto v Francoski Afriki, torej za rešitev, ki Stalinu ni po godu.«

Stalin je vedel za te ameriške načrte in je tudi v neki izjavi, ki jo je dal zastopniku agencije Associated Press, poudaril, da v taki rešitvi ne vidi izpolnitev dane anglosaksonske obljube. Kar so Sovjeti po Pearsonu nedvoumno pojasnili, večina ljudi ni hotela razumeti. To je dejstvo, da ne gre zgolj za orožje, temveč — po Pearsonu — za vprašanje obstoja sovjetskega prebivalstva sploh. Sovjetska Unija je izgubila svojo žitnico, tako da bo v tej zimi pomrlo več milijonov ljudi od gladi. Sovjetija je prav tako izgubila svoje premogovne revirje, odrezana pa je tudi od bencina, medtem pa so ameriške petrolejske družbe skupno z ameriško vlado tratile čas, ker se — tako zaključuje Pearson — svoja zanimiva izvajanja — niso mogli odločiti za to, da bi dali Sovjetiji rafinerije, nahajajoče se v Texasu.

Wie verdunke.

von 17
bis 6³⁰ Uhr!

Aufnahme: Kriegsbericht Adler (Wb.)

Empfang im Stützpunkt

Die Mannschaft eines nach erfolgreicher Feindfahrt in einen nördlichen Stützpunkt eingelaufenen U-Boote wird von deutschen Mädchen mit Blumen geschmückt

Za dedščino angleškega imperija

Winston Churchill je raztogotil ameriške imperijaliste, ki že komaj čakajo na svoj plen iz angleškega konkurza

Med Anglijo in Zedinjenimi državami ni vse tako, kakor bi moralo biti med pravima zaveznicama. Znano je, da je Churchill v tej vojni, ki jo je sprožil proti Nemčiji leta 1939, brez vsakega pravega vzroka, nekaj likvidator Britanskega imperija, pa najsi izjavlja karkoli mu drago. Da ta trditev drži, nam najbolje izpričuje nek govor, ki ga je imel Churchill dne 10. oktobra t. l. na banketu londonskega lord-majorja ali nadžupana. Churchill je ob tej priliki izjavil dobesedno sledeče: »Mi hočemo obdržati, kar nam pripada. Jaz v ostalem nisem postal prvi minister kralja morda radi tega, da bi predsedoval odboru za likvidacijo Britanskega imperija.«

Kakor je razvidno iz te izjave, bi se Churchill rad opral očitkov, da je doslej dajal celo vrsto predujmov na generalno dedščino, ki jo mislijo pospraviti Zedinjene države spričo razpadajočega angleškega imperija. Churchill vé prav dobro, da je za par tucatov starih ameriških rušilcev dal Amerikancem oporišča, ki jih Roosevelt ne bo več zlepa dal iz rok. Pod Churchillovo vladavino se je Kanada pogodbeno odmaknila od Anglije in še tesneje primaknila k Zedinjenim državam. Churchill je moral mimo tega dovoliti ameriško jerobstvo nad zapuščeno Avstralijo in Novo Zelandijo, da ne govorimo o ameriškem vmešavanju v Indijo, Iranu, Iraku in v drugih deželah, kjer so doslej vedrili in oblačili samo gospodje Angleži.

Churchillove besede so izzvale na mehdan Amerikanca Wendell Willkieja, znane odposlanca prezidenta Roosevelta, ki je na nekem banketu lista »New York Herald Tribune« nekoliko korigiral ali popravil »zmotna načela« gospoda Churchilla. Predstavnik ameriškega imperijalizma je namreč zahteval sestavo načrta, po katerem naj bi se vsem takozvanim »Združenim narodom« po tej vojni osigurale materijalne podlage gospodarskega razvoja. To se pa po mnenju g. Willkieja »ne more zgoditi kratkomaletno potem izjav naših politikov, kakor se je zgodilo v atlantski izjavi«. To tem manj — tako je prihl Willkie —, ker je eden izmed sopodpisnikov te izjave zagovornik starega imperialističnega reda, ki izjavlja začudenemu svetu: »Mi bomo držali, kar posedujemo.«

Doslej ni bilo nič novega, da se je Roosevelt posluževal manj uglednih ameriških politikov, ki so izbrbljali njegove prave namene. Willkie je bil v tem oziru vedno uslužen in je tudi v tem slučaju povedal odkrito, kako si predstavlja no-

vo »ureditev sveta« v smislu ameriškega imperijalizma. Tako imamo podobo, da sta oba anglosaksonska imperijalizma podobna tistima dvema ščukama, ki sta se v svoji nenasitni požrešnosti do polovice požrli. Če se Roosevelt potom Willkieja izgovarja na »združene narode«, je to velika hinavščina. V mislih ima edino le ameriški imperijalizem, ki se čuti poklicnega, prevzeti dedščino Britanskega imperija. Ameriški napad na Francosko Severno Afriko je v ostalem pokazal, da si

Doch noch erwischt!

Von Kriegsbericht Karl Emil Weiß.

PK. Das merkwürdigste Erlebnis auf der Eichenlaubfahrt des Korvettenkapitäns Scholtz war die Jagd auf einen Tanker. Mit hoher Fahrt eilte dieser durch die Nacht mit Zickzack bis zu 90 Grad. Aber auch solche Vorsichtsmaßnahmen, die übrigens den Weg eines Dampfers zwei- bis dreimal so weit machen, waren kein Hindernis für unser U-Boot. Wohl gelang es dem Tanker in jener Nacht zweimal dem Anlauf des U-Bootes zu entkommen — unabsichtlich. Aber Korvettenkapitän Scholtz und seine Männer gehören zu den zähesten, sie jagten den Tanker bei Tage weiter und schickten ihm unter Wasser die Aale hinüber, die schon in der Nacht für ihn bestimmt waren.

Kaum waren sie los, machte der Tanker wieder eine Wendung. »Verdammt nochmal«, entfuhr es dem 1. Wachoffizier, »sollte die ganze Jagd umsonst sein?« Umsonst war sie nicht, wie die Detonation in der nächsten Minute erkennen ließ. Ein Aal hatte den Tanker am Vorschiff getroffen, doch, wie es der Teufel wollte, die Ladung des Tankers ging nicht in Flammen auf. Außerdem setzte der Tanker seine Fahrt mit kaum verminderter Geschwindigkeit fort.

»Auf Tauchstation!« befahl der Kommandant, »den wollen wir mit Artillerie fertig machen.«

Die Zeit reichte gerade zu einem Rundblick, da wurde auch schon geschossen — vom Tanker auf das U-Boot! Dicht beim Boot lagen die Einschläge, so dicht, daß es nur eine Frage von Sekunden war, bis das U-Boot tauchunklar werden mußte.

»Hart Backbord! Hart Steuerbord! Beide Maschinen äußerste Kraft voraus!« Kommando auf Kommando, doch die Rudergänger und Maschinisten schalteten schnell und gaben in diesen Minuten der höchsten Gefahr ihr Bestes.

je Roosevelt postaviš še daljše cilje. Danes menda nikdo ne dvomi več o tem, da hoče Roosevelt pobasati vse francoske in angleške kolonije v Afriki.

Po najnovejših vesteh so Amerikanci pokazali, da jim je zlasti pri srcu država Iran, kjer je toliko petroleja, da sta se morala oba imperijalizma »pobrigati« zanj. Pod pritiskom Amerikancev je sedaj sklenil iranski parlament imenovanje ameriškega svetovalca Sheridan, ki bo imel nekaj čin iranskega ministra. Iransko gospodarstvo bo pa v bodoče vodil in kontroliral ameriški »strokovnjak« Milispi, ki ga pričakujejo v Teheranu že v kratkem. Tako tedaj izgleda »ljubezen« med obema anglosaksonskima sestrama...

Der Funker hatte inzwischen den Hilferuf des Tankers aufgenommen, aus dem alles Wissenswerte hervorging: 9000 BRT., der beabsichtigte Kurs sowie die Meldung, daß zwei Mann der Besatzung sofort nach der Torpedierung ausgestiegen sind. »Die anderen werden auch nicht mehr lange drauf sein«, brummte der Kommandant und setzte das U-Boot außerhalb des feindlichen Feuers.

Plötzlich liefen die Diesel in unheimlichem Tempo, höhere Touren, als sie normal dazu in der Lage sind. Die Maschinisten sahen den leitenden Ingenieur an, der Leitende die Maschinisten.

»Ist denn hier alles verheert?« Die Diesel wurden auf halbe Fahrt gestellt, auf langsame — das Boot rannte jedoch weiter. Gleichzeitig faßte auf der Brücke und im Turm einer nach dem andern an seine Augen und hielt den Atem an: Benzoldämpfe! Das U-Boot befand sich in einem riesigen Benzolfleck, der sich nach der Torpedierung des Tankers durch Auslaufen gebildet hatte. Während es den Menschen den Atem verschlug, saugten die Maschinen die Benzoldämpfe gierig auf, stampfend, als wollten sie das Boot zersprengen.

Raus aus dem Hexenkessel, war das Ziel des Kommandanten — den Tanker aber trotz allem versenken!

Ein Wettrennen begann. Der Tanker versuchte jetzt die Küste zu erreichen, das U-Boot aber, den Tanker noch vor der Küste an einer günstigeren Angriffsstelle zu schnappen. Mit jeder Meile Annäherung an Land erhöhte sich nun auch noch die Fliegergefahr.

Zwei Stunden dauerte das Rennen um die günstige Position schon wieder. Der Kommandant wollte eben zum Unterwasserangriff wegtuchen lassen, da brauste ein Flugzeug heran. Getaucht wurde nun doch; es war höchste Zeit, denn zwei Bomben dröhnten unweit des Bootes ins Wasser. Jetzt galt es, mit einem Ohr nach weiteren Bomben zu horchen, mit dem andern nach dem Schrau-

Spodnještajerci!

Prispevajte pri cestni zbirki v soboto 21. in v nedeljo, dne 22. novembra 1942 v cestno zbirko za vojno zimsko pomoč. (Winterhilfswerk)

FRONT UND HEIMAT-EINWILLE ZUM SIEG

ZEUGEN
DEUTSCHEN VOLKSTUMS
KRIEGS-WHW 21./22. NOVEMBER

Prispevajte v vojno zimsko pomoč!

Spodnještajerci! Pred vrati je zima, ki je posebno za revnejše sloje vedno strah in trepet. Mraz, ki v zimskem času zahteva, da človeško telo, ki hoče ostati zdravo in delazmožno, prav posebno pa mlada človeška telesa, ki se rastejo in se razvijajo, potrebuje več kakor v toplejših letnih časih. Medtem, ko otroci in odrasli v letni dobi marsikje, posebno pa na podeželju, lahko hodijo bosi in razoglavi, je to pozimi nemogoče. Kakor zahteva zimski čas, da se človek v vsakem pogledu čuva pred mrazom, za kar se potrebuje oblačil, več in boljše hrane, kurjavo itd., tako potrebuje človeški organizem pozimi tudi več hrane, kakor v toplejših časih, ko telo ne zahteva toliko rednih snovi. V zimski dobi so tudi obolenja pri starejših in otrocih veliko bolj pogosta, kar je povezano z vsemi mogočimi izdatki in skrbmi. Socialna skrb naše domovine je res v vsakem pogledu v primeru z drugimi narodi na dostojni višini. Nacionalsocializem je v veliki meri odpravil največjo bedo. Beračev in brezdomincev danes res ne vidimo in ne najdemo več po cestah in ulicah. Če bi ne bila izbruhnila vojna, bi na tem področju Nemčija bila že veliko dalje. Za socialne zadeve, ki jih povzroča zima, zbira »vojna zimsko pomoč«, ki ji pravimo

»Winterhilfswerk« ali kratko »WHW«, ki prireja zbirke po cestah in domovih. Ti prispevki imajo namen, čez zimo pomagati tistim, ki so še kakšne pomoči potrebni. To pomoč delijo organi, ki so za to poklicani v vsakem pogledu pravično samo tistim, ki so je res potrebni in to ne ozirajo se pri tem na kraje ali gawe. Kjer je potreba, tam se nudi pomoč. Vsak, ki v te zbirke prispeva, stori dobro, plemenito in socialno delo, on pomaga tistemu, ki je potreben. V soboto in nedeljo, dne 21. in 22. novembra bo zopet cestna zbirka za WHW. Ko bodo nabiralci s puščicami prosili in nudili znake za odkup, je dolžnost vsakega, ki ima srce in čut do soljudi, ki jim manjka enega ali drugega in jim je zima trda življenjska preizkušnja, da po svojih močeh prispevajo v zbirko in kupujejo znake. Spodnještajerci, ki so znani kot gostoljubni in srčno kulturni ljudje, pri tej zbirki gotovo ne bodo ozkogrudni ter bodo po svojih močeh prispevali kakor vedno. Vsak pšenig je dobrodošel. Iz pšenigov rastejo marke itd. in če vsak vsaj nekaj žrtvuje, bo socialna ureditev WHW letos lahko pomagala prebrskati zimsko težavo vsem tistim, ki so tega potrebni in vredni. Torej, Spodnještajerci! Izkažite se!

šajo uničiti, ujeti ali pregnati morebitne nasprotnikove patrole, ki so se približale z istim namenom. V predozemlje med frontama polagata navadno tudi oba partnerja mine, ki naj s svojimi eksplozijami vržejo v zrak vse, kar trči nanje. Patrole so večkrat lahko tudi že večji oddelki, ki s tanki napadajo kakšne sovražne odseke, da bi jih nasprotniku iztrgale, ali ga pa vsaj prisilile, da se iz dotične točke umakne, ker je za njega ugodna, lastni liniji pa nevarna. Tudi patrole naskočnikov in pionirjev skušajo z neopaženim približanjem priti do nasprotnih postojank ter z raznim razstrelivom, iznenadnimi naskoki z ročnimi granatami in bajoneti sovražniku škodovati. Tako približno izgleda merjenje in držanje dveh med seboj se bojujočih front v postojanskem načinu bojevanja v puščavi. Pri tem sta pa obe fronti izpostavljeni velikim skrbem o prenočevanju in počivanju ter zaščiti pred vremenskimi neprilicami, kakor vročina itd. Ker navadno ni drugega kakor pesek in le deloma tudi kakšno golo skalovje ter skoraj nobenih naselbin, je bojevnik Afrike navezan na svoja motorizirana vozila, v katerih prenočuje, če ne leži v strelskem jarku, drugače pa morajo v rezervi stoječi vojaki bivati in počivati v šotorih, ki jih nosijo s seboj in si jih morajo postavljati.

Huda vročina, ki povzroča žejo ter pesek, so nadloge, ki predstavljajo v Severni Afriki največ težav, če že ne vse. Neverjetno težko je za vodo. Na stotine kilometrov in še dalje se dostikrat ne najde nobene pitne vode, ki bi ljudem tudi služila za kuho, umivanje, pranje itd. Zato se ni čuditi, da se frontne črte urejujejo navadno le tam, kjer je bližina morske obale in človeška naselbina, ker tam je tudi voda. Držanje take bojne črte in njenih rezerv je torej v veliki meri odvisno od preskrbe vode, ki jo morajo v avtomobilskih vodnih tankih pod stalno nevarnostjo bombardiranja iz zraka in topništva, za vojake dovažati zelo daleč. Lahko se reče, da je boj v Afriki do velike meje boj za vodnjake, akoravno gre v glavnem za oporišča ob Sredozemskem morju, ki predstavljajo čuvarje in gospodarje ladijskega prometa po Sredozemskem morju, ki je za Anglijo radi njenih kolonij v Bliznjem vzhodu in v daljnji Indiji in seveda še bolj za sile osi, predvsem Italijo, ogromne važnosti. To je tudi vzrok, da se temu bojišču pripisuje pomen in da so se do danes na istem, z menjajočo se srečo vršile že razne ofenzive.

Pod ofenzivo razumemo napadanje v velikem obsegu, v primeru Cirenajke, širše cele fronte. Za takšno ofenzivo so potrebne velike priprave. Fronta, ki hoče napasti nasprotno fronto, mora v to svrhu iz svoje domovine dovoziti ogromno število črt, veliko orožja, municije, letal in vsega ostalega potrebnega materiala. Ko je vse to s težavo in velikim rizikom pripravljeno in razporejeno, se ofenzivna akcija lahko začne. Kakor boji v Evropi, tako se tudi v Afriki najprej z letalskim bombardiranjem napravi uvod napadov na sovražne postojanke, na njegova zbirališča, skladišča človeških in materialnih rezerv, ki ležijo za njegovo bojno črto.

O vojskovanju v afriških puščavah

Najnovejši razvoj vojnih dogodkov v italijanski in deloma tudi v francoski Severni Afriki bo v marsičem lažje razumljiv, če se pozna svojevrstnost načina današnjega vojskovanja z ozirom na pokrajine, ki predstavljajo puščavo in so le tu in tam ob morski obali prav redko obljudene in le tam se nahaja tudi voda. Dosedanje večkratno menjanje deloma celotne zasedbe italijanske Cirenajke po obeh, tam si nasproti stoječih silah, je v glavnem pripisati res čisto svojevrstnim, lahko bi se reklo »zakonom bojevanja v puščavi«, ki pri današnjem modernem orožju do neke meje omogočajo nadrejenost tistemu partnerju, ki mu je trenutno uspelo pridobiti v prvi vrsti premoč v zraku in morebiti tudi v oklopnem motoriziranem orožju.

Če si dve medsebojno se bojujoči fronti v puščavskem ozemlju stojita nasproti v

bengeräusch des Tankers, der, wild hin und her fahrend, den letzten Versuch machte, nach der Küste zu entkommen.

Kurz entschlossen ging der Kommandant auf Sehrohrtiefe. Das Flugzeug war weg und der Tanker — kommt geradeswegs auf das U-Boot zu! Kurze Zeit später krönt ein Torpedotreffer mittschiffs diese schwierige, fast 24 Stunden lange Jagd.

Eine Explosion verwandelt den Tanker mit seinen fast 20 Millionen Litern Benzin in eine weithin leuchtende Fackel, aus deren Feuerschein das U-Boot des Korvettenkapitäns Scholtz wieder in die Nacht zurückkehrt.

takozvanem vzajemnem obleganju in napadanju, torej v postojanskem vojskovanju, ne da bi šlo za premikalne akcije večjega obsega, si ti dve sovražni liniji stojita nasproti približno na isti način, kakor n. pr. dve fronti neke na evropskem ali azijskem bojišču. Razlika je edino v tem, da se v Afriki, ki predstavlja zemljo večinoma le puščavski pesek, obe fronti zarineta v istega, v kolikor ni v maloštevilnih mestih že v mirni dobi zgrajenih utrdb, kakor sta na primer Tobruk Benghasi in druge, v Evropi pa v zemljo. Pri tem bojevanju opravljajo letala v zraku, oklopna vozila itd. pa na zemlji, izvidniško, patrolno ter nasprotno črto vznemirjajočo službo. Od slučaja do slučaja vzletijo na eni kakor na drugi strani letala, da si ogledajo in slikajo kako stoji in kaj je vidnega in važnega na postojankah, za postojankami, na letališčih, dovoznih poteh frontne etape sovražnika itd. Pri tem nasprotnik takšna letala seveda takoj začne obdelovati s protiletalsko artilerijo in tudi njegova bojna letala vzletijo v zrak, da bi sovražna, če že ne zbila, vsaj pregnala. Iz obeh bojnih črt — letališča so navadno nekoliko bolj zadaj za prvo črto, kjer je tudi težko topništvo — se pošilja tudi bombnike, ki z bombami iz zraka skušajo zadeti kakšno sovražno točko, dovoz avtomobilov, ki iz ozadja dovažajo hrano, municijo in vse, kar pač potrebuje fronta. Razen tega ne manjka obojestranskega obstreljevanja obeh prvih bojnih črt z artilerijo vseh kalibrov. Če si postojanki stojita precej blizu nasproti, spregovorijo seveda večkrat tudi strojne puške, metalc min, navadne puške itd. Hkrati pošiljata obe črti v svoje predozemlje patrole motoriziranih oklopnih vozil, ki sku-

UNTERSTEIRER!

Als Angehöriger des grossen deutschen Volkes bist du verpflichtet, die deutsche Sprache zu beherrschen!
Darum lerne deutsch!

SPODNJEŠTAJERC!

Kot pripadniku velikega nemškega naroda ti je dolžnost obvladati nemški jezik!

Zato se uči nemščine!

Weltbild-Archiv

Blick auf den Hafen von Oran (oben) und auf den Hafen von Algier (unten).

Pri tem strelja tudi težka artilerija, da pomaga razbijati in uničevati vse, kar ima sovražnik. Napaden sovražnik se pri tem seveda krčevito brani v zraku, z artilerijo obstreljuje napadajoča letala, s topovi strelja tudi na črte napadajočega rivala ter podvzame vse, da bi napade pariral. Takšno, res peklno podobno bojevanje, lahko traja več dni, tednov in še dalje. Bombniki noč in dan bombardirajo, artilerija obstreljuje, od slučaja do slučaja pa poskušajo nekateri tanki prodirati proti nasprotnikom, da bi bojno črto predrl. Ko napadalec ugotovi, da je kakšna točka branilčeve črte ranjena in postala šibka, vrže na isto mesto močne sile, ki poskušajo s tanki napraviti predor, da bi odprli vhod skozi nasprotnikovo črto. Po naravnem zakonu, ki ga lahko imenujemo premoč, se tak predor lahko posreči, če ga branilec ni v stanju zamašiti z rezervami, ki morajo biti takoj pri roki. Čim napadalec uspe, na ta način napraviti vrata skozi obrambno črto nasprotnika — taka vrata dokončno odprejo največkrat naskočniki, ko so jim predhodno bombe in granate v največji meri že razbile in opustošile dotično točko ali odsek ter s tem pripravile dozoritev za naskok — osredotoči on, ne da bi zanemarjal ostale dele svoje in branilčeve črte, v največji brzini ogromne sile v frontno odprtino, ki se nato zlijejo levo, desno in v ozadje nasprotnih bojnih črt. Če branilec s svojimi silami ni v stanju takšen vpad napadalec uničiti ali uloviti, če že ne poriniti nazaj, je ofenziva uspela. Ogromni deli branilčeve fronte so s tem odrezani in zajeti, vse zadaj ležeče rezerve ogrožene in če hoče še kaj rešiti, je obsojen in prisiljen na umik. Motorizirani odredi, ki se po obstoječih redkih cestah ali pesku umikajo, da bi

zavzeli druge pozicije, se pred zasledujočimi nasprotniki morajo voziti na stotine kilometrov daleč, da dosežejo zopet naravne predpogoje za zavzemanje in držanje nove linije. Ti predpogoji so voda, človeška bivališča in možnost dovoza iz domovine ali najbližjih domačih otokov.

Kdor se v povedano poglubi, bo razumel, da napredovanja in umike afriškega bojišča ni meriti po kopitih napredovanja in umikov po drugih bojiščih na nepuščavskem ozemlju. Fronti, ki ji v Afriki uspe zbrati premoč nad nasprotno fronto, navadno uspe, da napreduje, v podrejenosti se nahajajoči sovražnik se mu pa mora umakniti do drugih pozicij, ker ga razmere v puščavi, kakor že rečeno, v to prisilijo. Zato pa premikanju in prelaganju bojnih črt na bojišču italijanske Sverne Afrike ni polagati kdo ve kakega strateškega pomena, kakor bi to bil primer za silčna vojna dogajanja po drugih bojiščih. Jasno je torej, da tudi odločitev za končni izid današnje vojne ne bo padla v afriških puščavah.

* **Iran v angleških krempljih.** Kakor znano, je Iran po angleških in sovjetskih četah zaseden. V zadnjem času so pa Angleži izsilili, da so se celo iranske čete podvrgele poveljstvu Angležev, ker jim še ni bilo dovolj, da je iranska vlada pod zasedbo že itak plesala, kakor so angleški in sovjetski generali v Iranu svirali. Tako je danes ta država postala žrtev angleško-sovjetskih vojnih ciljev. Račune plačuje in trpi pa iranski narod.

* **Nemiri v Indiji.** Kakor poroča radiopostaja Delhi, so Angleži naložili večjemu številu občin v Združenih pokrajinah kolektivno kazen 600.000 rupij. V Allahabadu in v Fyabadu so demonstranti

Korzika

Vpad ameriško-angleških čet v francosko kolonijo Maroko in Alžir v Severni Afriki je dal povod, da so italijanske in nemške oborožene sile v svrhu zaščite zoper morebitne poskuse napada na francosko obalo na kontinentu, zasedle francoski otok Korziko, ki leži v Sredozemskem morju ter tvori lasten francoski departman ali upravno področje. Površina tega otoka meri 8722 štirjaskih kilometrov, na katerih živi okrog 300.000 prebivalcev. Korziko loči samo 10 kilometrov široka morska cesta Bonifacio od italijanskega otoka Sardinija. Otok meri po dolžini 183 km ter je do 84 kilometrov širok. Njega oddaljenost od francoske luke Antibes znaša 172, od italijanskega mesta Livorno pa samo 84 kilometrov. Obrežje Korzike je na vzhodu ravno, močvirnato ter polno možnosti za okužitev z malarijo, vzhodno obrežje je skalovito ter razčlenjeno z morskimi zalivi Porto Sagone, Ajaccio in Valinco. V geološkem pogledu je Korziko, kakor tudi italijansko Sardinijo smatrati za ostanke stare celine Tirenije k Italiji. Na zapadnem delu otoka, kakor tudi v sredini, se nahaja granit, na hribu Monte Cinto celo 2710 m visoko. Od rek je omeniti Golo in Tavignano, ki se zlivata v morje na vzhodu ter Taravo, Gravone in Liamone z izlivom na zapadni obali.

Vegetacija Korzike je odvisna od con. Ob morju rastejo oranže in citrone, na najvišjih vrhovih pa celo alpsko rastlinstvo. 45 odst. ploskve pokriva vedno zeleno grmovje, kakor lovor, erika, mirtus itd., kar že od nekdaj tvori nekakšno skrivališče za lopove. Gozdov je 20 odst. površine in sicer borovih, hrastovih, bukovih itd. Oljke rastejo vse do 700 m višine. Od živali živi v gorovju muflon.

Prebivalstvo je po narodnosti italijansko, temne barve in temnih las, ponosno, maščevalno ter cepjeno v zadruge. Narod se drži še starih šeg in navad. Govorica teh ljudi je srednjeitalijanskega narečja. Kuiturna stopnja tega naroda je še precej nizka. Korzičani se bavijo s kmetijstvom, sadjarstvom in živinorejo.

Na Korziki so pred našim štetjem živeli Korzičani. Ko so leta 564. pred našim štetjem Fokejci na Korziki ustanovili Alerijo, so jih kmalu nato Kartaganci in Etruski pregnali. Leta 231. so si Rimljani podvrgli ta otok. Leta 774. je prišla Korzika z državo Langobardov pod Franko, v 10. stoletju so jo pa vladali domači monarhi. Pod Francijo je otok prišel leta 1788., in sicer potem odkupa od Genovčanov, za 2 milijona frankov. Francija je leto pozneje iz otoka napravila samostojno provinco. Na Korziki, v mestu Ajaccio, se je rodil veliki francoski cesar Napoleon Bonaparte (15. avg. 1769).

razrušili razne naprave mestnih oblasti. V Bombayu in Suratu so dijaki in drugi demonstranti povzročili velika zborovanja Indijcev ter so mimo tega napadli policijo, ki je izvršila številne aretacije. Aretacije so izvršili Angleži tudi v Kalkuti in Fardji.

* **Angleške čete so zapustile Islandijo.** Angleži so odpoklicali svoje čete na otoku Islandija. Hkrati je angleška vlada obvestila islandsko vlado, da je v bodoče prepustila okupacijo otoka ameriškim četam. S tem so Angleži takorekoč javno priznali, da so prepustili kos zemlje, ki spada k Evropi — Amerikancem.

Sijajen potek zborovanj v Marburg-u

V soboto zvečer se je v Marburg-u zbralo nad 15.000 ljudi, ki so v mnogih zborovalnih dvorinah poslušali izvajanja govornikov organizacije Steirischer Heimatbund. Dvorana Heimatbund-a, kjer je govoril Kreisführer S t r o b l, je bila nabito polna. Poslušalci so stali celo v veži in po galerijah. V zborovalni dvorani Ortsgruppe VI je pa sploh zmanjkalo prostora. Vse je drvelo v to dvorano, da bi slišalo govor Bundesführer-ja, ki je bil najavljen, da govori poslušalcem iz te krajeve skupine. Nič drugače ni izgledal položaj z obiskom ostalih zborovalniš. Povsod so drvele ženske in moški v dvorane, da bi iz ust poklicnih mož slišali, kar jih zanima, da bi zvedeli o notranje- in zunanje-političnem položaju vse, kar je aktualnega. Zborovalni prostori so bili povsod okusno okrašeni. Povsod je bil viden grb stranke in slika Führer-ja. Kjer so bile godbe na razpolago, se je ista postavila na odru, brambno moštvo organizacije Steirischer Heimatbund je pa opravljal rediteljsko službo.

Govorniki so bili v vseh dvorinah veselo sprejeti, ko so uvodoma podčrtali dejstvo, da je Spodnja Štajerska za vse veke nemška in ko so prešli na ostale probleme naše ožje domovine. Temeljito so vsi poročevalci obračunali z malo skupino manjvrednih ljudi, ki večinoma niso niti doma iz Spodnje Štajerske, ki pa na povelje komunistične internacionale povzročajo nemire ter z ubijanjem, umori in požigi strašijo domovino zvesto prebivalstvo, da bi preprečili izravnanje Spodnještajercev v enotno nemško domovino ter ovirali normalen gospodarski razvoj. Prebivalstvo Marburg-a je zaničljivo in z gnusom obsodilo po govornikih naslikana grozodejstva, ki jih ti po Moskvi plačani banditi zahrbtno in živinsko počenajo z mirnimi, obrambe nezmožnimi prebivalci. Posebno pohvalo so govorniki izrekli brambnemu moštvu, ki neumorno čuva Spodnještajerce pred takimi grozodejstvi. Doselej je padlo že 141 oseb brambnega moštva, žandarmerije in funkcijonarjev organizacije Steirischer Heimatbund kot žrtev tem morilec, ki se izogibajo odkritega boja ter nastopajo v noči in temi zahrbtno, da morijo neoborožene ljudi po načiniu divjih zverin.

Toda Spodnještajerc se zna braniti in

je vzel neenak boj na svoje rame tako, kakor so nekoč njegovi očetje in pradedje Spodnjo Štajersko branili z orožjem pred sovražniki. Boj bo končal s popolnim iztrebljenjem teh morilcev. Gre samo za vprašanje časa, do kedar bodo vsi banditi, njihovi pomočniki in pomočnikov pomočniki uničeni.

Govorniki so se nato bavili z silo in močjo Reicha. Orisali so vojaški, politični in gospodarski položaj Nemčije z ugotovitvijo, da ima Nemčija vse adute v svojih rokah in je postala nepremagljiva.

Posebno slavnostno je poteklo zborovanje pri krajevni skupini VI, kjer je Bundesführer Steindl uvodoma podčrtal važnost zborovanja ter omenil duševno odpornost naroda, od katere je edino odvisno, če se bo preizkušnja moči zmagovito končala. Nato je razpravljajal o vseh problemih, ki nas zanimajo. Obračunal je tudi s problemom slovenstva. Gospostvo in vodstvo Spodnje Štajerske nosi predikat »vedno nemška«, je izjavil, burno aplavdiran. Končno se je pozanimal še s tremi skupinami prebivalstva Spodnje Štajerske: s končnimi in začasnimi člani organizacije Steirischer Heimatbund ter s zaščitniki Nemčije. V nadaljnjem govoru je omenjal storitve Nemčije. Sinovi Spodnje Štajerske stojijo v vrstah nemške oborožene sile, v delovni službi, celotno gospodarstvo Spodnje Štajerske pa dela v polni pari za končno zmago. O ostudni gonji banditov se je Bundesführer bavil izčrpno ter gre njih obstoj koncu nasproti. O frontah je govornik omenil, da je nemški vojak najboljši na svetu in ima po zaslugi domovine tudi najboljše orožje. Pod najboljšim vodstvom je nemškemu narodu tudi zmaga osigurana. Zakaj se vojskujemo in kaj pričakuje nemško ljudstvo od zmage, to so bila zadnja izvajanja Bundesführer-ja, ki je za svoj govor žel navdušeno odobravanje.

Sedaj ne more biti v celem Marburg-u več človeka, ki je dobre volje in ne bi vedel, zakaj gre in kje je njegov prostor. Na Spodnjem Štajerskem živi lahko samo dve vrsti ljudi. Taki, ki so z nami in se bojujejo za našo zmago, in taki, ki so proti nam in proti Reich-u ter bodo preje ali pozneje svojo nepoučenost plačali s svojim življenjem.»

stavljala čete Spodnještajercev. Spodnještajerski vojaki so se namreč ravno tako odlikovali v napadih in preganjanju nasprotnika, kakor so v odbrani in držanju bojnih črt, kljub bobnečemu artilerijskemu ognju in napadom z bajoneti in ročnimi granatami, postavljali junaško svojega moža.

Ko so leta 1915.—1918. tudi mladoletni, vojaški obvezi še nepodvrženi, 15—18letni, iz vseh občin zelene Spodnje Štajerske prijavljeni prostovoljci, na jugovzhodnem bojišču dosegli sijajne uspehe, da so bili deležni najvišjih časti in najvišjih odlikovanj in priznanj, je takrat strel, govoril in pisal ves svet o teh mladostnih strelcih, ki so se bojevali kakor levi ter postali legendarni junaki, na katere ni bil nikdo tako ponosen, kakor prebivalstvo naše lepe zelene Spodnje Štajerske.

Da se med živčimi tovariši takratnih Spodnještajercev, ki so v veliki meri bralci našega lista, nekoliko osveži spomin na tiste tovariše spodnještajerskih

Schwere Artillerie im Kaukasus

Geschoß und Kartuschen befördert der Munitionsaufzug. PK-Aufnahme: Kriegsbericht Neuburger (Wb.)

prostovoljcev, ki so v svetovni vojni s svojimi življenji pomagali do slavnih zmag, ki služijo današnjim spodnještajerskim vojakom v vzpodbudo in vzor in bodo še našim poznim zanamcem z zlatimi črkami pisano zgodovinsko čtivo, sledi v nastopnem nekaj primerov junaške smrti takratnih, komaj šolskih klopi odraslih spodnještajerskih prostovoljcev.

Bilo je leta 1917. med deseto soško bitko. Strelec Franz Kurbus, takozvani četni ali trupni pionir za tehniška dela, je dobil povelje, da s svojimi tovariši razstrelji nek zaslini most, ki ga je sovražnik ponoči postavil preko močvirja blizu reke Timavo, da bi preko njega lahko napadel postojanke prostovoljnih strelcev. Razstrelitev tega mostu se je morala izvršiti pri belem dnevu in v največji nevarnosti za razstreljajoče pionirje, ker je bil sovražnik tako blizu, da je na Kurbusa in njegove ljudi ne samo lahko streljal, temveč lahko metal tudi ročne granate. Vsa ta nevarnost Kurbusa seveda ni motila. Fant je bil celo tako drzen, da se je po uspeli razstrelitvi mostu, ki mu je popolnoma uspela, izkobilacal iz močvirja in trave, ki ga je nekoliko skrivala, postavil na sovražnim strelcem vidno mesto ter napram njihovim postojankam, kjer so radi detonacije pri eksploziji mostu, imeli že davno vse oči in puške usmerjene naravnost na most, glasno klical, da naj pridejo, če si upajo! V tistem trenutku je seveda počilo kar več pušk iz sovražnega jarka, in ena je Kurbusa zadela naravnost v glavo. Kurbus, ki je spadal k tretji stotnji takozvanega K. k. Freiwill. Schützenfeldbataillon Marburg IV, na katerega se nanaša ta in nadaljnji popis, je bil seveda takoj mrtev.

Strelec Franz Terschowetz, ki je opravljal službo častniškega sluga pri stotniškem poveljniku 3. stotnije, je med pohodom svoje čete iz Sistiane proti Sv. Ivanu med deseto soško bitko, na odprtem in preglednem ozemlju, med hudim artilerijskim ognjem, korakal za svojim poveljnikom na čelu stotnije. Udarci sovražnih granat so stotnijo silili, da je na

Tako umirajo junaki!

Junaštvo, ki so ga Spodnještajerci pokazali v svetovni vojni, je tako veliko, da bi se o tem lahko pisalo debele knjige. Vsi spodnještajerski polki, ki so spadali v sestavi III. armadnega zbora v Graz-u, so se že v početnih bojih svetovne vojne na vseh frontah tako hrabro držali, da je tretji armadni zbor v vojaških in civilnih krogih ravno radi spodnještajerskih bojevnikov dobil pridevek »železni, tretji kor«. Pridevek »železni« je pomenil, da so njegovi bojevniki v bojih bili kakor železo, trdi, hrabri, vztrajni, žilavi, nezlomljivi in zmagoviti, kar so seveda tudi na celih črti vedno in povsod stvarno bili. Hrabro obnašanje spodnještajerskih polkov je v bivši obdonavski monarhiji postalo z nadaljevanjem vojne vedno bolj samo ob sebi umevno. Višja poveljstva so ne samo v času premikalnih bojev, temveč tudi v poznejši postojanski vojni, na strateško važne položaje najraje po-

vse mogoče načine poskušala čuvati zdravje in življenje svojih ljudi. Sovražnik je takrat držal prvo našo črto pod bobnečim, dohod od iste, pa pod zapornim artilerijskim ognjem. Neusmiljeno so udarjale granate med ljudi, povzročajoč manjšo in večjo škodo. Celotno premikanje k prvi črti bi se prav za prav moralo vršiti ponoči, ko ga sovražnik ne bi mogel videti. Ker je pa bojna črta kileala in kričala po ojačenju in za pomoč, ker se je bilo bati sovražnega naskoka na bajonete, je povelje glasilo, da mora stotnija strelcev za vsako ceno, ne oziirajoč se pri tem na izgube, pri belem dnevu naprej, da zasede in ojači prvo črto. Pri tem tekanju in skrivanju se je kazal najbolj neustrašnega častniški sluga Terschowitz. Na čelu stotnije in ob strani poveljnika je igral nekakšno vlogo vodnika ter tekal pridno naprej. Na enkrat pa udari težka granata, ki je zasula več mož. Ti so se večinoma z večjimi in manjšimi ranami izklobacali iz kamena in zemlje, samo Terschowitz se ni več dvignil. Zračni pritisk granate ter njeni drobci in kamene so ga ubili. Stotnijski poveljnik, ki je tega fanta imel posebno rad, se je pri tem dogodku zasolil. Osebnost ga je pokrila s šotorskim platnom in odredil, da saniteti, ki so korakali zadaj, storijo svojo dolžnost... In že v istem trenutku je dal znak za nadaljnji tek tja, kamor je velevala dolžnost, naprej med hudim obstreljevanjem, v prvo bojno črto.

V isti bitki ob Soči je pri prodiranju 3. stotnije od grada Devin proti Trbižu, ki se je seveda vršilo skoraj pod istimi okoliščinami in na isti način, postal žrtev težke granate, ki je v polno zadela, strellec Lorenz Jauschowitz. Jauschowitz se je med tekom ravno sklonil za neko kraško skalo, da bi se malo odpohil ter nato zopet tekel dalje, ko ga je nesreča dohitela ravno med tem odmorom v sredi svojih tovarišev, ki so kakor on, polegali okrog njega. Ta priden fant je tam izdihnil pri popolni zavesti. V bojih je bil vedno neustrašljiv in miren.

Prostovoljec Ferlinz, ki je pri 3. stotnji dolgo časa na fronti opravljal službo stotnijskega ordonanca, je bil nekoliko dni iz imenovane službe zamenjan ter dodeljen za frontno službo v stotnji. Ob začetku desete soške bitke je Ferlinz prišel s šestimi drugimi strelci čez dan na stražo železniškega viadukta blizu vasi Mavhinje. Straža je imela nalogo, preprečiti vsak promet in vsako približanje vojakov ali vozil k viaduktu, ki ga je sovražnik neprestano s težko artilerijo obstreljeval. Šest ali sedem straž naše stotnije so dotični dan na tem mestu uničili sovražne granate. Junaško so tam umirali mož za možem, bilo je tudi mnogo ranjenih, ker je vedno zopet prišlo povelje, da se mora za uničeno stražo postaviti takoj zopet druge. Ferlinz je prišel šele proti večeru k viaduktu. Že je izgledalo, da bo bližajoči sončni zahod in mrak sovražnim topničarjem otežkočil in onemogočil merjenje in streljanje. Kakor iz neba, je pa udarila težka granata iz daljnostrelnega topa, katere mali drobci, kakih 5 dkg, se je zarinil Ferlinz-u v spodnji del telesa, in ga je seveda zrušil. Pri tem je istočasno večji kos granate zadal Ferlinz-ovega tovariša v prsa ter ga usmrtil. Ferlinz-a je nato hrabra sanitetna patrula lastne stotnije v lastni življenjski nevarnosti zanesla v kaverniško barakko, kjer se je nahajalo že cel kup ranjencev dotičnega nesrečnega viadukta. Sanitetni vojaki so se za te

GOSPODARSTVO

Prebivalstvo mesta in podeželja — narodna celota

Vzajemne razmere med mestom in podeželjem tvorijo središče ljudsko političnega preudarjanja. Politiki in gospodarstveniki ljudstva so uvideli, da je begstvo iz podeželja v mesta koren, ki se dotika zdravja in blagostanja naroda.

Že pred desetletji so se našli dalekovidni možje, ki so opominjajoče opozarjali na to temeljno področje ljudske politike. Med njimi je bil profesor Seedorf v Göttingen-u, ki je že januarja 1917 v nekem predavanju in tudi pri drugih priložnostih povdarjal pomen in važnost kmečkega prebivalstva kot vir in materedno mest. Torej že takrat, pred 25 leti med svetovno vojno, je opozarjal na rastočo industrializacijo in na z isto povzročeno delitev dela, ki povzroča enostranski način dela, kar predstavlja za zdravstveno stanje našega naroda precejšnjo nevarnost. Slabe storitve mest v pogledu porasta števila prebivalstva potom naraščaja morajo občutno vplivati na celotno silo naroda, ki se iz podeželskega

ljudstva vedno bolj spreminja v mestno prebivalstvo. Jasno je, da morajo mesta imeti zdrav dotok osvežujoče krvi iz podeželskih krajev, ampak to se ne sme spremeniti v nekakšno begstvo iz dežele v mesta ali pa v izgnanje iz vasi in selišč. To lahko povzroči, da ne bo oslabele in obolele samo ljudstvo na kmetih, temveč celo narodno telo, torej narod po mestih in na deželi. Tako je učil Seedorf, ki je že takrat zahteval odstranitev vzrokov, ki povzročajo beganje podeželskega ljudstva v industrije in mesta, in sicer potom izboljšanja življenjskih, izobraževalnih in prometnih razmer na podeželju ter potom pospeševanja in zadovoljevanja podeželskih kulturnih potreb.

Samo uvidevna ter dalekovidno zamišljena ljudska politika bo prepad med deželo in mestom, ki še danes ni premosten, odstranila. Ko bo to storjeno, odpade beganje iz podeželja v mesta, kar bo dalo povod, da bo ves narod uvidel, kako spadata podeželje in mesto skupaj, ker tvorita narodno celoto.

GOSPODARSKE VESTI

× Lesna trgovina Nemčije. Med Nemčijo in Slovaško je bila sklenjena pogodba o dobavi lesa. Slovaška bo Nemčiji dobavljala les po cenah, ki so se sporazumno določile marca meseca tekočega leta. Dobave, ki so zaostale, se bo izvršilo do kraja tega leta. Tudi nemško-madžarska komisija za gozdarska in dobavna vprašanja, zaseda v svrhu določitve količin lesa, ki pride za eksport v pošto. Medtem, ko gre pri Slovaški v glavnem za rezan les, je Madžarska v tem primeru dobavitelj lesa listnatega drevja. Razen tega so se sporazumeli tudi o dobavi celuloze in lesa za izdelavo papirja.

× Mandžukuo bo dobavitelj železa in jekla za vse dežele japonskega-mandžukuo-kitajskega gospodarskega bloka. Tako je izjavil finančni minister Mandžukua. Urad, ki izdeluje takozvane načrte, bo določil količino, ki jo bo Mandžukuo letno lahko dobavil. Pri tem bo montanska industrija imela prednost pri dodelitvi materiala in delovnih sil.

× Pridelek olivnega olja Turčije je letos nižji od lanskega. V področju Izmirja so pridelali samo 25 tisoč ton napram 35 tisoč tonam lanskega leta.

× Zdravilna zelišča Bolgarije. Od 600 vrst zdravilnih zelišč, ki rastejo divje in

jih goji Bolgarija, je tujina kupovala največ 350 vrst. V glavnem se je izvažalo pač komaj kakih 50 vrst. Bolgarski eksporterji zdravilnih rož stojijo na stališču, da jim bo v bodoče mogoče za 0,25 milijard levov zelišč izvoziti, kar bi značilo, da se izvoz za 50 odstotkov zviša napram lanskemu letu. Pri tem seveda ne bo v nobenem pogledu trpelo rastlinstvo. Zbiranje in pridobivanje divje rastočih rastlin se mora vršiti seveda tako, da ne izumre nobena vrsta zelišč.

× Španija je v Evropi edini gojitelj sladkorne trstike in radi tega tudi edini izdelovalec pravega ruma. Sladkorno trstiko ne gojijo samo za izdelavo sladkorja, temveč tudi za produkcijo ruma, ki ga je Evropa pred vojno navadno uvažala iz prekomorskih krajev ameriškega kontinenta, kakor iz Kube, Jamajke itd. Sedaj, ko je uvoz ruma iz imenovanih dežel onemogočen, se španska industrija ruma trudi, da bi, v kolikor je to v njenih močeh, tudi po vojni obdržala svoje sedanje odjemalce.

× Nov premogokop na Danskem. Na Danskem v bližini vasi Elstrup so rudolodci odkrili nahajališča rjavega premoga, ki so zelo obsežna. Strokovnjaki sodijo, da bo začetna dnevna produkcija lahko dosegla 8000 ton. Kemična analiza je pokazala, da je premog dobre kvalitete.

jake, dajajoč jim vzpodbudo, da se morajo z ročnimi granatami hrabro braniti in vršiti protinapade.

Kakor Kurbus, Walenko itd., tako približno je od spodnještajerskih prostovoljcev v svetovni vojni hrabro umiralo in umrlo za svojo domovino lepo število mladih Spodnještajercev. Bili so to vojaški-junaki v popolnem smislu besede, ki so do neke meje naravnost izživali smrtno nevarnost, ker se je niso bali. Po žilah Spodnještajercev je pač že od nekdaj tekla junaška kri, ki onemogoča, da so bili, da so in ostanejo hrabri in junaški narod, ki ljubi svojo domovino in jo brani na življenje in smrt, če je v nevarnosti.

ranjence brigali kolikor jim je bilo mogoče, zdravilnika pa radi oddaljenosti in močnega obstreljevanja celega področja prav dolgo ni bilo blizu. Soranjeni tovariši so pripovedovali, kako junaško je ta fant prenašal svoje zadnje ure. Pri popolni zavesti, da gre z njegovim mladih življenjem h kraju, jih je še navduševal rekoč, da se naj hrabro borijo, kadar ozdravijo, da se bodo kot prostovoljci izkazali in da zmagaajo.

Po pripovedovanju sobojevnikov, je korporal Walenko iz iste stotnije kakor Ferlinz, ki je v bitki ob reki Timavo med deseto bitko ob Soči na čelu svoje desetine našel junaško smrt, še med svojim umiranjem kričal in navduševal svoje vo-

UMNI KMETOVALEC

Predzimsko delo na njivah

Pod naslovom »Ali je jesenska praha priporočljiva?« smo zadnjič na tem mestu ugotovili, da je jesensko prašenje zemlje zelo koristno na težkih, glinastih in ilovnatih zemljah, ako ga izvedemo pravilno, to je, ako preorjemo zemljo za jesensko praho globlje kot pri navadnem oranju, vendar pa ne pregloboko; ali pa, če zemljo globoko prerahljamo, ne da bi spodnjo mrtvo plast zemlje spravljali na površino.

V prihodnjih odstavkih pa bomo kratko obrazložili, kako praktično izvršujemo ta ali oni način jesenskega prašenja, v katerem primeru je priporočljivejše globoko orati, kdaj zemljo samo rahljati; razen tega pa bomo omenili tudi nekatera druga predzimska dela na njivah, ki so prav tako važna.

Preden pa pričnemo z obravnavanjem posameznih načinov jesenskega prašenja njiv, moramo na nekaj važnega opozoriti. Večkrat se namreč sliši trditev, da jesenska praha zaleže za pol gnojenja. Tega pa ne smemo napačno razumeti! Saj tudi pravimo: »Svež zrak in gibanje zaleže za pol hrane!« — a iz lastne izkušnje vemo, da sta svež zrak in gibanje samo pripomočka, ki povzročita, da človek — kakor tudi žival — hrano hitreje in bolje prebavi, da dobi boljši tek in da je preje spet lačen...

Vidite: enak učinek, kot gibanje na svežem zraku pri ljudeh in živalih, ima jesensko prašenje pri zemlji; pravilno sprasena zemlja hitreje in popolneje presnavlja dano živilsko hrano, nikakor pa praha sama ne veča v zemlji zlog rastlinskih hranilnih snovi.

Po domače povedano: Če je zemlja sama po sebi rodovitna in močna, lahko s prašenjem napravimo v njej nakopičene hranilne snovi rastlinam dostopne; ako pa je zemlja izčrpana ali pa sploh revna na hranilnih snoveh, je s samim prašenjem ne moremo napraviti rodovitne. Iz tega sledi pravilo:

Z izjemo težkih, močnih in rodovitnih tal je jesensko prašenje zemlje uspešno le obenem z gnojenjem, ali pa v zvezi z gnojenjem. Kdaj in kako je pri posameznih načinih jesenskega prašenja zemlje najbolj priporočljivo gnojiti, bomo omenili pri obravnavanju posameznih načinov jesenske prahne sprofi.

Jesensko globoko oranje.

Že zadnjič smo omenili, da pri jesenski prahi orjemo zemljo 3 do 5 cm globlje kot ponavadi, tako da preorjemo tudi ono zglašeno ploskev pod navadno brazdo.

Praktična izvedba tega pravila pa ni tako lahka. Naši navadni plugi so namreč v večini primerov prelahki in prešibki za tako globoko oranje. Pa tudi, če jih naravnamo na potrebno globino, uidejo navadno samil od sebe na ono ploskev, katero naj bi odorali. Če pa se nam posreči, navaden plug vendarle obdržati v potrebni globini, je nevarnost, da se skrivi prešibko ogródje. Narobe pa posebni plugi za globoko oranje, takozvani rajolni ali rigolni plugi, navadno pregloboko orjejo ter je treba globino pri oranju stalno skrbno nadzirati, ako nočemo zemlje pokvariti namesto izboljšati s prašenjem.

Druga težava je z vprežno živino. En par konj ali volov brazdo pri jesenskem

prašenju v težki zemlji, kjer je edino potrebna, težko zmaguje, orati z dvojno vprego je pa zelo nerodno.

Tudi gnojiti pri takem globokem oranju ne kaže, ker bi prišel gnoj pregloboko v zemljo, kjer je nevarnost, da vsled pomankanja zraka zogleni.

Zato izvršujemo jesensko prašenje zemlje s pomočjo globokega oranja samo v primerih, ko pripravljamo zemljo za gomoljaste okopavine, katerim bomo gnojili s hlevskim gnojem šele spomladi, pred ali ob sajenju. V prvi vrsti prihaja jesensko globoko oranje v poštev na njivah, kamor nameravamo spomladi saditi krompir. Za krompir smemo pri jesenskem globokem oranju tudi gnojiti s hlevskim gnojem.

2. Jesensko podzemno globoko rahljanje tal.

Pred par desetletji je začela skupina kmetijskih strokovnjakov zametavati oranje, to je obračanje brazd, kot način obdelovanja zemlje, in to v obče. Ti strokovnjaki so trdili, da je oranje za zemljo in njeno rodovitnost prej škodljivo kakor pa koristno, ker se z oranjem napravlja na zemlji kepasti površina, ki se popolnoma izsuši in se pri tem uničijo tudi vsa neštevilna predrobena mala živa bitja, takozvane zemeljske bakterije, ki presnavljajo sestavine zemlje in gnojil v rastlinam užitno obliko.

Kot nadomestek oranja so ti strokovnjaki predlagali, naj se zemlja obdeluje le z rahljanjem potom posebnih orodij, ne da bi se delale brazde. V ta namen so sestavili različna orodja za podzemno rahljanje zemlje, ki jim s skupnim nazivom pravimo »kultivatorji«.

Vsi »kultivatorji« imajo kolikortoliko skupnosti z našo domačo brano, ki tudi zemljo rahlja in drobi, ne da bi jo obračala. V glavnem delimo kultivatorje v tri skupine: Prvo tvorijo takozvani »skarifikatorji« ali razrezovalci. Mislimo si, da ima brana namesto zobov redke, dolge in ostro brušene močne nože, pa si bomo lahko predstavili to orodje. Skarifikator zemljo samo razrezuje, razrezuje tudi rušo in rastlinske korenine, nikakor pa zemlje ne rahlja kaj prida. Zato se tudi na njivah ni mogel udomačiti, pač pa ga dandanes vsepovsod s pridom uporabljajo za prezračevanje in poživljanje travniških ruš. Drugo skupino kultivatorjev tvorijo takozvani »ekstirpatorji« ali grobači. To orodje pa si bomo najlažje predstavili kot velik in močno izdelan okopalnik, katerega motičice rijejo po zemlji v globini do 25 cm in jo pri tem zrahljajo. Seveda je za tako globoko rahljanje potrebna zelo močna vprega. Do take globine pa rahljamo zemljo samo jeseni; če obdelujemo zemljo z ekstirpatorjem spomladi, ga seveda naravnamo veliko bolj plitvo ter zadostuje šibkejša vprega. V tretjo skupino spadajo takozvani »peresni kultivatorji«, ki imajo ožje motičice, nasajene na jeklenih peresih, katere rijejo po zemlji ter jo zrahljajo. Ker so nasajene motičice na peresih, se pri tem natezajo in s svojim sunkovitim delovanjem uspešno drobijo kepe in ruvačo iz zemlje plevel s koreninami vred.

Omenjena skupina strokovnjakov, ki je hotela odpraviti oranje sploh, je hotela tudi jesensko prašenje zemlje namesto z plugom izvajati samo s podzemnim rah-

lanjem s pomočjo raznih kultivatorjev. Vendar se je v praksi izkazalo, da so peresni kultivatorji za jesensko prašenje prešibki in preplitvi, težki in globokorahljajoči ekstirpatorji pa potrebujejo izredno mnogo vprežne sile. Pa tudi gnoja z njimi ni mogoče spraviti v zemljo, niti uničiti plevelne ruše. Edino v bregovih legah je priporočljivo, zemljo jeseni samo globoko rahljati namesto orati, da se zemlja ne odplavlja.

3. Jesensko oranje, združeno z podzemnim rahljanjem.

Navzlic navideznemu neuspehu je vendar prizadevanje pristašev podzemnega rahljanja tal privedlo do novega, moderne načina jesenskega obdelovanja ali prašenja zemlje, ki obstoji v tem, da zemljo jeseni preorjemo v navadni globini, plast pod brazdo pa prerahljamo, ne da bi jo spravili na površino.

Ta način jesenske prahne je zelo priporočljiv, kajti:

1. je lažje izvedljiv glede na vprežno silo in jakost orodja, kot pa globoko oranje ali pa samo globoko podzemno rahljanje.

2. je uporaben tudi v zemljah, kjer globoko oranje ni umestno, n. pr. če hočemo dozdaj plitvo obdelano zemljo takoj globoko obdelati, a je spodnja plast zemlje nerodovitna in mrtva.

3. nevarnost poslabšanja zemlje je veliko manjša in se tudi morebitne napake ne maščujejo v tako očitni obliki.

4. orna plast ne obubožava na sprstenjeni (humusu), kot se to dogaja pri stalnem obdelovanju samo potom rahljanja.

5. zemljopresnavljajoča mala živa bitja (mikroorganizmi ali zemeljske bakterije) se manj uničujejo.

6. hlevski gnoj in plevelna ruša se z lahkoto zaorje v pravilno globino.

Zaradi nešteti prednosti se je oranje v navadni globini, združeno z istočasnim ali takoj sledečim podzemnim rahljanjem zemeljske plasti izpod brazde, splošno razširilo kot najbolj primeren način jesenskega prašenja zemlje.

Kmetovalec lahko dobi k svojemu plugu, katerikoli vrste naj že bo, primerno plužno telo za podzemno globoko rahljanje tal, ki ga je treba namestiti na plug največkrat za plužnim telesom; pri obračalnih plugih pa včasih zamenjamo eno plužno stran s podzemnim plugom, tako da orjemo na eno stran brazdo, nazaj grede pa plast podnjo globoko rahljamo.

Lahko pa tudi zemljo najorej zorjemo in šele nato z ekstirpatorjem globlje zrahljamo.

Čas za napravljanje jesenske prahne je vse do snega!

4. Gnojenje v zvezi z jesensko praho.

Rekli smo že, da pri globokem oranju gnoja ne kaže zaoravati, ker pride pregloboko, da pa je pri jesenskem oranju, združenem s podzemskim rahljanjem, zaoravanje hlevskega gnoja lahko izvedljivo.

Vendar ne priporočamo, gnojiti zemlji s hlevskim gnojem že pri napravljanju jesenske prahne. V zrahljani zemlji se namreč ob lepem suhem vremenu gnoj suši, ob deževju pa voda izpira in odvaža v globino hranilne snovi iz njega.

Niti ni priporočljivo, gnojiti jesenski prahi z lahkoraztopnimi umetnimi gnojili, kakor je n. pr. kalijeva sol, ali pa apneni soliter. Tudi ta gnojila izpere voda v teku zime tako globoko, da so navadno za rastline izgubljena. Pač pa brez nadaljnega lahko že takoj jeseni raztrosimo

Weltbild-Roth
Ukrainische Bauern beim Holzsägen

po prahi težkotopljivo Thomasovo žlindro ali pa apneni dušik.

Najboljše gnojilo, ki ga vporabljammo pri jesenski prahi, pa je apno. Apno pomaga rahljati zemljo, apno sodeluje pri presnavljanju za rastline dozdaj neužitnih hranilnih snovi v lahkosprejemljive, apno zdravi kisló zemljo, apno je slednjič gnojilo samo na sebi. Zato apnajmo jesensko praho, bodisi pred oranjem, ali pa pozneje — saj je čas za to celo zimo in apneni prah tako poceni: meterski stot, na domačo postajo postavljen, pri vagon-skem odjemu stane samo okoli 90 Rpf. Naj se torej domeni par posestnikov skupaj za vagonsko naročilo apna, da bo ceneje!

Na 1 ha jesenske prave potrebujemo okoli 2000 kg apnenega prahu, to je, en 10 tonski vagon zadostuje za 5 ha njivske površine.

5. Oskrba ozimim.

Letošnja jesen je zelo dolga in zelo topla. Kdor je ozimine zgodaj sejati, se lahko upravičeno boji, da mu bodo žita pognila, ako bo spomladi sneg dalj časa obležal.

Nevarnost je posebno za ječmen. Zato svetujemo vsem kmetovalcem, ki jim je ozimina zelo bujno odgnala, naj ozimni ječmen pustijo popasti, najbolje po ovcah, ker napravijo te najmanj škode. Pa tudi pšenico lahko popasemo, ako je prebuja, ker se bo itak spomladi spet razrasla, ako tudi napravi živina jeseni nekaj škode na njej.

Nikakor pa ne priporočamo, da bi pasli po ozimni rži. Ta se namreč spomladi več ne razraste, zato se s pašo nastala škoda na rži spomladi več ne da popraviti.

Glede gnojenja z umetnimi gnojili velja tudi za ozimnine, kar smo omenili glede gnojenja prave.

Tudi v naši deželi je mnogo njiv, ki jim spomladi grozi poplavljanje. Vemo pa, da talna voda ozimnim žitom, pa tudi prazni zemlji, a še bolj zimski prahi, škoduje. Letošnja jesen ima vsak kmet dovolj priložnosti, da očisti in obnovi osuševalne in odvodne jarke okrog svojih njiv, ter se s tem obvaruje pred škodo, ki mu jo sicer lahko spomladi povzroči nastop talne vode.

MALE VESTI

* Častni znaki na grobovih padlih članov brambnega moštva. Dne 9. novembra so organizacije Steirischer Heimatbund na vseh grobovih za Spodnjo Štajersko padlih članov brambnega moštva (Wehrmannschaft) uredili spominske znake ter jih počastili z vencí. Ti skromni znaki obstojéči iz lesenih brun s streho, okrašeni z znakom nacionalsocialističnega gibanja, so opremljeni s častno tablico, na kateri stoji rang in ime ter rojstni in smrtni podatki pokojnega. Vse skupaj predstavlja nekakšen zunanji znak povezanosti med domovini zvestimi Spodnještajerci in njihovimi sinovi, ki so kot junaki padli za našo lepo, zeleno Spodnjo Štajersko.

* Spodnja Štajerska za vojno zimsko pomoč. Dne 8. novembra je Sp. Štajerska nabrala za vojno zimsko pomoč kakor sledi. Okrožje Marburg-Stadt 53.000, Rann 22.000, Trifail 18.500, Marburg-Land 39.000, Cilli 56.000, Pettau 33.000 in Luttenberg 8500 RM. Okrožje Marburg-Stadt ne prednjači samo v vsem okrožju na Spodnjem Štajerskem, temveč tudi vsem okrožjem v gauu Steiermark. Gau Steiermark je daroval 760.000 RM.

* Za prosveto ljudstva. V okrožju Pettau je Kreisleitner organizacije Steirischer Heimatbund nedavno otvoril poslednje štiri javne knjižnice in sicer v Mallenberg-u, Margarethen-u am Draufeld, v Sella in v Stampfen-u. Okrožje Pettau ima sedaj torej 43 ljudskih knjižnic, ki razpolagajo z desettisoč deli.

* »Polizeiregiment Todt«. Führer je nekemu policijskemu polku podelil ime »Polizeiregiment Todt«. Dotični polk je mnogo pripomogel k rešitvi vprašan, ki so bila postavljena organizaciji Todt. Del tega regimenta so se odlikovali zlasti pri obrambi angleškega izkrcavanja pri mestu Dieppe v Franciji.

* Normalno ljudsko gibanje v Marburg-u. Prva polovica novembra je privedla ljudsko gibanje v Marburg-u zopet na normalno stanje. Standesamt-u je bilo prijavljenih: 83 rojstev (zadnjič 108), od teh 41 dečkov (zadnjič 54) in 42 deklic (zadnjič 54); 47 smrtnih slučajev (zadnjič 54) od teh 23 moških (zadnjič 36) in 24 žensk (zadnjič 18). Število civilnih porok (sklenjenih na Standesamt-u) se je dvignilo na povprečno normalno stanje, in sicer na 46 (zadnjič le 28).

* 18 mesecev ječe, ker se je pečala z vojnim ujetnikom. Neka 33letna omožena žena iz Jahring-a pri Marburg-u, se je v Graz-u tako daleč spozabila, da je stopila z nekim vojnim ujetnikom v intimne razmere ter s tem onečastila čast nemške žene. Izredno sodišče v Grazu jo je kaznovalo z 18 meseci ječe. Imenovana je bila že preje opominjana radi nedostojnega zadržanja.

* Šola za trgovce zunanje trgovine in kolonialne trgovine so otvorili v Bremen-u. Zavod bo izobraževal bodoči trgovski in trgovsko namesčenski naraščaj, ki ga bo potrebovala zunanja trgovina in trgovina s kolonijami in v kolonijah.

* Kontrola kruha. Kot najnovejše bodo baje v zvezi in sporazumu s pekovski obrtniki uvedli splošno kontrolo kruha glede kakovosti.

* Vžigalice niso za otroke. To smo v našem listu že nešteto krat pisali. Kljub temu še tu in tam zgodi, da se takih dobrih mišljenih nasvetov ne upoštevajo, kar povzroča ogromno škodo. Otrok ima navado, da posnema vse, kar vidi pri do-

raslih. Kakor nese že dojenček žlico v usta, če pride do nje, ker je to videl pri svoji mami, tako začne otrok vžigati vžigalice, če mu pridejo v roke, ker je to videl pri starših ali starejših otrocih. Vžigalice se morajo vedno shranjevati tako, da otroci ne morejo do njih. Nedavno je nek otrok posestnika T. Tabanova pri Martin-u blizu Täubling-a zažgal hišo. Le takojšnjemu posredovanju gasilcev gre zasluga, da ni postalo plosnje popolna žrtev plamena.

* Nestrokovnjaki kot sodniki. Minister za pravosodje, to je Reichsjustizminister Dr. Thierack, je že, ko je podal svojo programsko izjavo, poročal, da se bo za takozvano bagatelno ali malenkostno pravosodje ustanovilo pomirjevalni sodni urad, ki ga bodo upravljali lajki, to se pravi nestrokovnjaki. Taki sodniki bodo pristojni za razsojanje v primerih razžaljenja časti, telesnih poškodb, poškodb vrednostnih stvari, kaljenja miru po stanovanjskih hišah, sporov med sosedí itd. Taki pomirjevalni sodniki se bodo najprej trudili, da s poravnavo uredijo nesoglasja. Kjer pa dober nasvet ne bi koristil, bi pa izrekli sodbe, ki bodo lahko izrek pomiritve, opozorila, denarna globa, poravnalni zapor in javna objava pomirjevalnega izreka.

* Posebna dodelitev živil za Božič. Reichsanzeiger objavlja določilo o izredni dodelitvi živil za božične praznike 1942. Normalni potrošniki in tisti, ki niso kmetijski samooskrbovalci iz skupine B nad 18 let stari, dobijo 500 g pšenične moke tipa 1050, 200 g mesa, 125 g masla, 62,5 g sira, 250 g sladkorja, 125 g stročnic, 125 g sladkarij, 50 g zrnate kave ter 0,35 l žganja. Otroci in mladostniki do 18 let ter nekmetijski samooskrbovalci skupine B iste starosti, dobijo iste porcije brez kave in brez žganja, zato pa 125 gramov več sladkarij kakor normalni potrošniki nad 18 let. — Kmetijski samooskrbovalci skupine A nad 18 let stari dobijo 500 g pšenične moke tipa 1050, 250 g sladkorja, 125 g sladkarij, 50 g zrnate kave in 0,35 l žganja. Mladostniki med kmetijskimi samooskrbovalci do 18 let dobijo isto kakor mestni mladostniki, 125 g sladkarij več kakor kmetijski samooskrbovalci nad 18 let stari, zato pa nobene zrnate kave in nikakšnega žganja. Razen tega dobijo lastniki nakaznic za jajca v teku decembra 1942 4 do 6 jajc. — Nadalje dobijo delavci pri dolgotrajnem, nočnem, težkem in najtežjem delu steklenico vina. V področjih, ki so močno po zraku ogroženi, pa dobijo vsi potrošniki nad 18 let starosti namesto pol, celo steklenico žganja. O razdelitvi na drobno izidejo pozneje navodila. Oddajo nadaljnje pol steklenice žganja bodo urejevali prehranjevalni uradi v mišljenih področjih. Te posebne dodelitve bodo deležni tudi vsi, ki se prehranjujejo po zavodih itd. v skupnem prehranjevanju, varnostni odredi izven oborožene sile, državna delovna služba, bolnišnice itd. Dopustniki oborožene sile, ki imajo v času 44. dodelilne periode teden dni dopusta, dobijo kot posebno dodelitev celotno količino božičnih izrednih živil za normalne potrošnike nad 18 let. — Istočasno izdana določila o razdelitvi teh posebnih količin živil za Božič odredajo izdajo posebnih božičnih živilskih kart in se jih bo razdelilo skupaj s kartami za 44. dodelilno periodo. Normalni potrošniki bodo torej za Božič dobili 1437 g dodatnih živil.

* Slovaški parlament se je dne 19. t. m. sestal k svoji 100. seji.

ODREDBE

* **Nove odredbe.** 102. številka odredbene in uradnega lista šefa civilne uprave za Spodnjo Štajersko prinaša dve odredbi, 1. določbo, 2. okrožna razpisa in 1. popravek tiskovne napake. Prva odredba zadeva zaplembo divjih kož, druga se pa nanaša na pristojbine za preizkušnje in punciranje plemenitih kovin na Spodnjem Štajerskem. Določba govori o cenah in trgovskem zaslužku pri grozdju za prešanje, drozgi, vinskem moštu in vinu na Sp. Štajerskem. En okrožni razpis govori o omejitvi preskrbe kuriva in kurjave službenih prostorov, drugi pa o štedljivi kurjavi v službenih in uradnih prostorih. Popravek tiskovne napake zadeva odredbo o pregledu klavne živine in mesa, ki je izšla v odredbenem in uradnem listu številka 99.

* **Zaplemba divjih kož.** Šef civilne uprave na Spodnjem Štajerskem je z odredbo zaplenil vse kože divjačine. Ta ukrep sloni na potrebah, ki jih povzročajo vojne razmere; da se izrabli vse domače surovine. S takojšnjo veljavnostjo je obvezno oddajati oziroma prodajati vse kože srn, jelenov, zajcev, jazbecov, veveric, pižem, hrčkov, lisic, mačk, gadov itd. zbiralcem ali trgovcem kož ter krznarjem. Oddaja niso podvržene kože lisastih mačk. Zbiralci in nakupovalci kož so dolžni iste preko tvrdke I. Jelenz v Cilli-jü, ponuditi uradu Reichsstelle für Lederwirtschaft, ki skrbi za nadaljnjo oddajo v strojarne.

* **Delavske knjige je treba takoj zahtevati.** Šef civilne uprave za Sp. Štajersko, pooblaščenec za delovna vprašanja, razglasa, da morajo vsi, ki so po odredbi šefa civilne uprave z dne 7. 10. 1941 dolžni imeti delavske knjige (Arbeitsbuch) in še istih nimajo, oziroma še za iste niso zaprosili, to pri svojih, za njihova stanovanja pristojnih uradih dela (Arbeitsamt, Hauptamt, Nebenstelle, Hilfsstelle) do 1. 12. 1942 storiti. Tiskovine, ki jih je za to prošnjo izpolniti, se dobijo pri županstvih. Kdor se kljub temu ne bi pobrigal, da dobi delavsko knjigo ali Arbeitsbuch, lahko zapade kazni.

* **Novi predpisi v pogledu zatemanitve.** Reichsluftfahrtminister (minister letalstva) je izdal 7. odredbo o spremembi zaščite zoper zračne napade. V isti izdaja celo vrsto važnih določil o izboljšanju opreme zaklonišč in zaščitnih naprav. Za prestopke zoper predpise o zatemanitvi je na podlagi te odredbe omogočen razen policijske kazni, tudi odvzem električnega toka.

* **Nemška industrija ima veliko bodočnost.** Po objavljenih gospodarskih ugotovitvah ima industrija Šlezije veliko bodočnost. Razširjenje in povečanje, ki bo in mora slediti, predvideva v industriji jekla zvišanje delovnih sil za 10 do 20 tisoč, v metalurški industriji za najmanj 100 tisoč in v kemični industriji za 10 tisoč. Tudi šlezjska industrija sudek ima velike izgleda. Stavbena industrija bo pa potrebovala kakih 40 tisoč parov človeških delovnih rok več kakor danes.

* **Nov nemški kmetijski list.** Še ta mesec izide v založništvu NSDAP prvi zvezek mesečnika »Deutsche Agrarpolitik«, po našem »Nemška agrarna politika«. V tem listu bodo sodelovali množestvilni merodajni pisci. Glavni urednik mu bo Staatsminister a. D., to je minister na razpoloženju, H. Riecke. »Deutsche Agrarpolitik« je potrebna vsem, ki v

nemščini zasledujejo tekoče dnevne probleme ter preko istih cilje velikonomške in evropske agrarne politike. Časopis bo prinašal bogate slike in prilogo v večbarvnem tisku. Cena posamezne številke je 1.50 RM. Četrtna naročnina 3.60 RM. Interesentom priporočamo, da se na revijo naročijo, ker bo z ozirom na štednjo papirja naklada omejena.

* **Zamenjalnice plašev** so ustanovili po nekaterih krajih v starem delu Reich-a, in sicer po vzoru že obstoječih zamenjalnic otroških čevljev. V teh zamenjalnicah se zamenjajo večinoma podedovani plašči, plašči, ki so postali premali in pa drugače neprimerni. Razen tega se pripetijo primeri, da prinesejo ljudje plašče, ki bi jih radi odstopili za nabavne listke za nove plašče. Take plašče zamenjujejo kmečki ljudje, ker jih na deželi še vedno lahko uporabljajo.

* **Wien je dobil Landesbauernschaft.** V Wien-u so ustanovili Landesbauernschaft ali po našem deželno kmetijsko vodstvo. Za Landesbauernführer-ja je postavljen Gauamtsleiter Mayerzede.

* **»Deutsche Agrarpolitik«.** Kakor poročamo na drugem mestu o izdaji kmetijsko-strokovnega mesečnika pod gornjim imenom, je medtem prva številka tega časopisa že izšla. Uvodnik prve izdaje je napisal Staatssekretär Herbert Backe, ki ugotavlja med drugim: »Naloge v spremembi kmetijske strukture so tako dalekosežne, da jih ne more rešiti samo en del, to je kmetijski del naroda, temveč zahtevajo razumevanje in sodelovanje najširših plasti našega ljudstva.« Tudi to drži. Ne samo kmetovalec, temveč ves narod se mora po svojih možnostih in močeh zanimati za kmetijstvo ter njega razvoj in napredek podpirati. Kritika, ki so jo objavili listi o prvi številki mesečnika »Deutsche Agrarpolitik«, je laskava, ter gre za tem, da bi si to revijo razen šolanih strokovnjakov naročali tudi ostali kmetovalci in gospodarstveniki.

* **Notranje nevolje v Turčiji.** Turški ministrski predsednik Saradžoglu je koncem preteklega tedna v parlamentu izjavil med drugim, da potrebuje Turčija vzdrževanje armade na višini, kakor je potrebna v vojni. To dejstvo pa povzroča po njegovi izjavi nazadovanje trgovine in produkcije, na drugi strani pa povečanje potrošnje. Tudi cene — tako je dejal Saradžoglu — so narasle in povečale bedo mnogih ljudi v Turčiji. Saradžoglu je moral nadalje priznati, da vlada s svojimi ukrepi ni mogla zavreti dvigovanja cen za vsakdanje potrebščine. Sprito tega je v mestih šest milijonov ljudi, ki prejemale fiksne plače, potrebnih pomoči. Vlada je zato odredila, da se razdeli manufakturno blago in čevlje vsem državnim in občinskim nastavlencem. Ministrski predsednik je nadalje ugotovil, da je zvišanje cen olju in masti posledica nesramne špekulacije. Primanjkuje tudi sladkorja in premoga, pa tudi žita. Turška vlada bo uvedla poseben davek na velike dobičke. S tem bodo znižali obtok bankovcev, ki znaša sedaj 700 milijonov turških funtov. Del tega dohodka bodo namenili vojski. Tako ima tudi Turčija celo vrsto notranjih težav.

* **Egipt racionalna živila.** Po najnovejših poročilih bo egiptovska vlada uvedla nakaznice za vsa važna živila.

* **Volitve v Španiji.** V Španiji so imeli volitve v parlament, oziroma v takozvani stanovski državni zbor. Izvolili so 160 poslancev, ki jim pravijo prkuratorji.

* **Sovjetija že čuti pomanjkanje premoga.** Angleški gospodarski list »Economist« piše, da je po izgubi področja Donec v Sovjetiji preskrba premoga največji problem. To drži. Sovjetija ni dežela premoga, kakor sta na primer Nemčija in Anglija. Kakor znano, so Rusi pred nekoliko desetletji svoje, takrat še maloštevilne lokomotive, kurili z drvmi, nakar so prešli na premog. Pod carjem se današnja Sovjetija seveda ni mnogo brigala za razvoj premogovnikov, kakor ji tudi industrializacija ni šla kdo ve kako od rok. V evropskem delu Sovjetije so pred sedanjo vojno pridobili tretjino količine premoga kakor pri nas v Nemčiji ali v Angliji. Tam so leta 1937. produkcijo premoga početvorili in pridobili 122 milijonov ton črnega premoga letno. Ves ta premog se je seveda razdelil in uporabljal širom ogromnega sovjetskega področja z ogromnim številom prebivalstva. Nemška zasedba Doneca je Sovjetiji odrezala vir premoga, tako, da so Sovjeti sedaj navezani na ostale, manj važne premogovnike v Aziji, ki še v geološkem pogledu niso popolnoma raziskani, še manj pa pripravljeni za veliko produkcijo.

* **Tako »brihtni« so Amerikanci!** Neka njujorska tvrdka je nedavno razstavila neko novo barvo, s katero se lahko barva obleke v času nočnih letalskih napadov, kar omogoča, da se tudi v temi vidi človeka, ki gre po mestnih ulicah, ima pa fikratu to prednost, da sovražna letala take osebe ne vidijo in ne opazijo. Izum je baje sijalen. Amerikanci in to posebno denarni krogi, so kakor znano, nočni ptiči, ki korakajo in se zabavajo cele noči po raznih nočnih plesiščih, bodo sedaj lahko bolj mirnih živcev v temnih zimskih nočeh korakali po ameriških mestnih ulicah od beznice do beznice, ker bodo imeli tako pobarvane hlače, da se jih bo po noči lahko videlo in jih ne bo strah, da bi jih kdo obstrelil ali iz zraka bombardiral.

* **Rooseveltova »počastitev«.** Naknadno se je po nevtralnih virih izvedelo, da se gospe Roosevelt-ovo pri njem obisku v Londonu prav posebno častili. Visoka gospa je razen ogleda londonskih znamenitosti, potovala tudi nekoliko v angleško podeželje, da vidi, kako živi angleški kmet. Ogledala si je pa tudi neko razstavo domačih živali. Pri tej priložnosti ji je neka kmetica podarila pitanega kunca, ki je bil na razstavi odlikovan. V oddelku razstave za pitane svinje in prašiče, so pa Rooseveltovi poročali, da je cenilna komisija njej na čast dala najbolj debeli in najboljši pitani prasici ime njenega moža »Franklin Delano«. Tako daleč dejstva. Zlobno časopisje pa temu dodaja, da bi Angleži v svoji pozornosti do visokega ameriškega obiska pri morebitnem ogledu razstavijene perutnine, najbolj brbljajoči goski dali ime »Eleanor Roosevelt«. Če bi si gospa predsednikova ogledala tudi kakšen živalski vrt, bi pa čuvaji živali najbrž tudi takoj na brzo roko njej na čast prekrstili kakšnega kameleona na ime »Franklin Delano«.

* **V Angliji dostoj porušenih 2 milijona 750.000 hiš.** Vsled letalskih napadov je bilo v Angliji po uradnih ugotovitvah porušenih in poškodovanih skupno 2 milijona 750.000 hiš.

* **Meksikance bi radi vpregli v svoj vojni voz.** Po poročilih iz Zedinjenih držav Severne Amerike, namerava Roosevelt oborožiti 2 milijona Meksikancev, da bi jih uvrstil v vojne vrste svojih armad.

* London in Rommel-ove namere. Kakor poroča ženevski list »La Suisse« iz Londona, so tamkaj z dosedanjim potekom ofenzive 8. angleške armade v Egiptu in v Libiji zadovoljni. V teh krogih so pa vsekakor mnenja, da se bo moralo angleško vodstvo izogniti pogreškam, ki sta prizadejala obema prejšnjima angleškima ofenzivama smrtni udarec. Obenem tudi poudarjajo, da je sedaj vprašanje dovoza mnogo bolj resno kot poprej. Vsa težina teh okoliščin, zlasti v puščavski borbi, se je po mnenju Angležev pokazala tudi na strani Nemcev in Italijanov. El Alamein in tudi Halfaya sta vse preveč oddaljena od nemško-italijanskega dovoza. Pričakovati je zatorej, da si bo Rommel izbral postojanko, ki bo glede dovoza njegovi armadi nudila kar največje prednosti. 8. armadi pa čim največ škode. V Londonu po mnenju švicarskega lista sicer poudarjajo, da je 8. angleška armada sedaj močnejša kot kdaj prej, iz tega pa vsekakor izhaja, da razpolaga tudi z večjim tremom. Armada potrebuje stalen dovoz ne samo municije, temveč tudi petroleja, živil in vode, obenem pa tudi potrebni material za popravila. Nemci so namreč na svojem umiku uničili vse, kar bi moglo 8. armadi kakorkoli koristiti. Tudi tobruško pristanišče je tako razdejano, da ga angleške čete za dovoz ne morejo uporabiti. Ta dovoz je bil tisto, kar je svojčas bistveno olajševalo angleške operacije v Libiji. Dopisnik švicarskega lista ugotavlja končno, da so se pretirani upi Angležev glede učinka bitke pri El Alameinu že precej skrčili.

* Taborišče za delamrčne elemente na Slovaškem. Slovaška vlada je uredila v župi Nytra posebno koncentracijsko taborišče za notorične pijance in druge asocijalne elemente, ki bodo morali delati prisilno v tamkajšnjih kamnolomih.

* 700 let mesto Zagreb. Letos je poteklo 700 let, odkar je Zagreb mesto. Kralj Bela je namreč izdal 16. novembra 1242 listino, ki povišuje Zagreb v svobodno in kraljevsko mesto. S tem v zvezi so se vršile v nedeljo in ponedeljek skromne proslave, kakor jih narekuje vojno stanje. Zagrebška škofija je še starejša, ker jo je ustanovil kralj Ladislaus leta 1097.

* Grandi: Italijanski narod je prežet železne volje do odpora in zmage. Iz Rima poročajo: Predsednik italijanske zbornice Grandi, je imel pred zakonodajnim odborom za industrijo in pravosodje govor, v katerem se je bavil med drugim tudi z zadnjimi letalskimi napadi na Genovo. V zvezi s temi napadi je Grandi podčrpal železno voljo italijanskega naroda do odpora in zmage. Italijanski narod se zaveda, da ne gre v tej vsiljeni vojni samo za veličino, temveč tudi za obstoj italijanskega naroda. Cilj sovražnikov je, uničenje italijanske kulture, italijanskega narodnega edinstva in vsega tistega, kar je italijanski narod ustvaril v štirih generacijah po zedinjenju Italije.

* Teror v Alžirju in Maroku. Kakor poroča »Il Popolo di Roma« iz Tangerja, so uvedli Angleži in Amerikanci v Alžirju in Maroku isti teroristični režim, kakor ga je opaziti v vseh arabskih deželah, v katerih se šopirijo Anglosasi. Na osnovi židovskih denunciacij so v Alžirju pozaprili veliko število alžirskih nacionalistov in drugih »sumljivih« oseb. Židje so sedaj v Alžirju in Maroku pod novim režimom takorekoč na oblasti. »Zavezniki« so izdali v Maroku oklic, ki po-

Življenje Spodnještajercv

v Reichsarbeitsdienst-u

Norbert Jeglitsch, zastopnik vodje oddelka za tisk pri zveznem vodstvu organizacije Steirischer Heimatbund, je nedavno obiskal v Salzburg-u naše spodnještajerske fante, ki se nahajajo v tamkajšnjem taborišču Reichsarbeitsdienst-a. Svoja opazovanja in vtise je objavil v dnevniku »Marburger Zeitung« ter v obširnem sestavku orisal in s fotografskimi posnetki ilustriral življenje in delovanje obveznikov delovne službe. Iz njegovega popisa posnemamo:

Taborišče se nahaja v Berghheim-u, urovožnje od mesta Salzburg. Že pri vходу v taborišče se opazi, da vlada povsod red in disciplina. Strumno stoji pri vratih stražnik z lopato in pozdravlja. Pri vpisu v knjigo za obiske, ki se je vršilo v stražnici, so se fantom razširila usta, ko so videli, da smo se vpisali kot Spodnještajerci iz Marburg-a. Kakor stražnik, tako so tudi v stražnici stali večinoma Spodnještajerci. Johann Fitzko iz Lebonia pri Pettau-u je stal kot stražar pri vходу ter bil prav vesel, da smo ga slikali: »Na uho« nam je povedal, da ga pozneje lahko najdemo v kuhinji, kjer je zaposlen pri »mamici kot pomočnik. Tako nazivajo fantje kuharico, ki je baje prava specialistinja v svoji stroki. Kmalu nato nas pozdravi upravitelj, kakor da so prišli kakšni stari prijateljski gostje. V najlepšem razgovoru o naših tamkajšnjih Spodnještajercih pride vodja taborišča ali Lagerführer. V njegovem spremstvu smo si ogledali notranjo ureditev taborišča. Čist in zračen prostor predstavlja kuhinja, kjer gospodinj »mami taborišča«, pri čemer ji pridno pomaga Spodnještajerci Fitzko. Ženska, ki ima sama 12 otrok, gleda v teh fantih otroke, kakor da bi bili njeni. Delovnim možem je na razpolago tudi kantina, ki jo vodijo v lastni režiji.

Mimo umivalnice na prostem se pride v pralnico s kotlarno, kjer je tekoča topla in sveža voda. Naprava za prho omogoča umivanje in kopanje po delu. Red in čistost vladata povsod. Sobe so v redu, postelje postlane. Govori se, da so Spodnještajerci v pogledu reda med prvimi. Razen barak za orodje, premog, kolesa, skladišča in magazine, smo si ogledali tudi obvezovališče za prvo pomoč v nezgodah. »Zdravniki«, ki tam ordinirajo, se pri delu ne bo raztrgali. Vodja taborišča nam razlaga, da so delovni možje iz

Spodnje štajerske izredno zdravi. Ogledali smo si tudi knjižnico, kjer so naši dečki pridni abonenti in pogosto na obisku. Shramba za orodje vsebuje orodje vseh vrst in za vsa dela. Možje delovne službe morajo razumeti in tudi poprijeti za vsako delo. Naravnost obžalovanja vredno je, da ne morejo Spodnještajerci, ki še nimajo dovolj jasnega pojma o Reichsarbeitsdienst-u, vse te naprave taborišča na lastne oči videti. Delovna služba ima visoko vzgojno nalogo v pogledu izravnave ljudi v nacionalsocialističnem smislu. Vodja taborišča nam je predstavil Spodnještajerca Aloisa Pristotnika, ki je po poklicu risar in se je v Reichsarbeitsdienst-u s pridnim samoukom naučil toliko nemščine, da je v zahvalo in priznanje dobil dopust. Taborišče ima tudi uveden sistem, da se delovnim možem iz drugih gau-ov, ki se jim po sobotah in nedeljah za pridno in dobro vedenje dovoljujejo dopusti, dodeli po enega tovariša Spodnještajerca, da gresta skupno v Berchtesgaden, München itd. Kaj to pomeni v vzgojnem in izravnalnem pomenu za Spodnještajerce, se na kratko sploh ne da popisati, ne omenjajoč pri tem spopoinjevanje v nemščini. Spodnještajerci so se uveljavili in obnesli v notranji službi in na stavbiščih. Povsod so pridni in delavni. V posebnem oddelku samih izbranih 60 mož, ki je mišljen za izredno važna dela, se nahaja seveda tudi sedem Spodnještajercv. Ti so seveda na to odliko prav ponosni. Ponosen je pa tudi delovni mož Venischek, seveda naš Spodnještajerci, ki je dobil za posebno pridno službovanje od vodje taborišča prosto vstopnico za slavnostne igre v Salzburg-u.

Ogled stavbišča nam je nudil sliko pridnega in dobro šolanega delavstva. Zraven Spodnještajerca dela Tirolec, Bavarec, Hamburčan in to so sinovi najvišjih, srednjih in tudi nižjih družabnih plast. Bodoči jurist in kmečki hlapec sta enaka in tovariša.

Večer smo prebili v jedilnici. Kovalo se je načrte za bodoče mesece. Nato je prišla večerja. Hrana je dobra po kakovosti in količini. Po večerji so fantom razdelili pošto. To je precej razveselilo. Vsak gleda in pričakuje, da dobi poročila. Eden naših fantov je odpiral paket s časopisi. To je njegov vsakodnevni pozdrav iz Spodnje štajerske.

ziva Marokance, naj se borijo ob strani anglo-ameriških čet. Ta oklic je izzval veliko nevoljo arabskega prebivalstva.

* Velika železniška nesreča v Italiji. Med mestoma Paola in Cosenza je iztiril v nedeljo predpoldan v neki ostril vijugi osebni vlak. Nesreča je zahtevala 18 mrtvih in 50 ranjenecv.

* Sovjetski poslanik v Londonu skrbi za staro železo za angleško industrijo. Še ni dolgo, ko je Stalinov poslanik pri angleški vladi v Londonu, Majski, oblekel lakaste čevlje in frak ter ob navzočnosti zastopnikov angleške vlade ter raznih komunistov lastnoročno s ključavnicaškim in kovaškim orodjem slavnostno podrl železni plot pred sovjetskimi poslaništvom v Londonu. Pri tem so po svojih starih tradicionalnih običajih Angleži napravili toliko »vetra«, držali govore itd., češ, Majski je na oltar obeh domovin žrtvoval toliko in toliko ton sta-

rega železja za oboroževanje, da je bilo že vse skupaj smešno. Zarjavel železen plot bo angleška industrija predelala, nemške granate ga bodo pa svoječasno zopet zdrobile ali pa pride kot vojni plen zopet v roke Nemcev.

* Novi španski veleposlanik v Berlinu. Za novega španskega veleposlanika v Berlinu je bil imenovan Dr. Ginea Vidal y Saura.

* Rezultati volitev v Zedinjenih državah Severne Amerike. Izid volitev v USA je dodelil stranki republikancev v reprezentančni zbornici 208 sedežev, napram dosedanjim 161; demokrati so pa obdržali še 220 mandatov. V senatu so dobili republikanci 38 sedežev, napram demokrati večini, ki šteje 56 senatorjev. Zedinjene države Severne Amerike štejejo glasom ameriških podatkov 131 milijonov 333.000 prebivalcev.

Unsere wöchentliche Sprachecke

VOM GESUNDEN MENSCHEN

Der gesunde¹⁾ und rassisch²⁾ einwandfreie³⁾ Mensch ist das größte Kapital für unseren Staat.

Aus diesem Grunde⁴⁾ legen⁵⁾ wir nicht so sehr wert darauf, den von Geburt⁶⁾ aus kranken⁷⁾, geistig⁸⁾ belasteten⁹⁾ Menschen am Leben zu erhalten¹⁰⁾, sondern zu verhüten¹¹⁾, daß der Mensch krank und minderwertig¹²⁾ geboren wird. Unsere schönste Aufgabe¹³⁾ in der Betreuung¹⁴⁾ des Volkes besteht darin, daß wir für unsere Nachkommen¹⁵⁾ Vorsorge¹⁶⁾ treffen, damit sie gesund bleiben, und nicht in der Fürsorge¹⁷⁾ für Kranke an Leib und Seele.

Gewiß¹⁸⁾ sorgen wir für die Alten¹⁹⁾ und Kranken²⁰⁾ und die Armen²¹⁾, aber unser Ziel ist es, überhaupt²²⁾ von vornherein²³⁾ zu verhüten, daß es Kranke und Arme gibt. Wer ein gesundes Leben führt, wer Sport betreibt, wer mäßig²⁴⁾ lebt und fest seinen Körper trainiert, wer arbeitet und schafft und dann wieder nach getanem Werk lachen²⁵⁾ und sich freuen²⁶⁾ kann, der wird gewiß seltener²⁷⁾ krank werden und bleibt bis ins hohe Alter rüstig²⁸⁾ und arbeitsfähig²⁹⁾.

Deutschland hat noch viel auf der Welt für sich und für andere Völker³⁰⁾ zu schaffen³¹⁾ und zu gestalten³²⁾. Riesige³³⁾ Aufgaben³⁴⁾ und gigantische³⁵⁾ Werke sollen auf Wunsch³⁶⁾ des Führers von uns ausgeführt werden. Dazu brauchen³⁷⁾ wir frohe³⁸⁾, starke³⁹⁾ und gesunde Menschen. Es ist also Pflicht⁴⁰⁾ für jeden, so zu leben, daß er selbst gesund bleibt und daß auch seine Kinder gesund geboren werden und bleiben.

Ausschneiden und aufheben!

Izreži in shrani!

- 1) zdrav
- 2) rasno (plemensko)
- 3) neoporečni
- 4) razlog
- 5) polagamo
- 6) rojstvo
- 7) bolan
- 8) duševno
- 9) obremenjen
- 10) ohraniti
- 11) onemogočiti
- 12) manjvreden
- 13) naloga
- 14) oskrba
- 15) potomci
- 16) skrb
- 17) skrbstvo
- 18) gotovo
- 19) starci
- 20) bolniki
- 21) reveži
- 22) sploh
- 23) že v naprej
- 24) zmerno
- 25) smejati
- 26) veseliti
- 27) redkeje
- 28) čil, krepak
- 29) delazmožen
- 30) narodi
- 31) delati
- 32) oblikovati
- 33) ogromne
- 34) naloge
- 35) ogromne
- 36) želja
- 37) potrebujemo
- 38) vesele
- 39) močne
- 40) dolžnost

* Crippsove fantazije o bodočnosti Evrope. Znani angleški vojni hujskač in velik prijatelj boljševikov, Sir Stafford Cripps, je govoril preteklo nedeljo pred nekakim mednarodnim mladinskim svetom v Londonu. Pri tej priliki je izblebetal angleške namene o tem, kako naj bi se »obvarovalo Evropo pred oblastjo kaknega bodočega Hitler-ja«. Cripps, bivši angleški veleposlanik v Moskvi, je označil dve »rešitvi«. Po prvi naj bi se Nemčijo razdelilo v več malih držav. Druga rešitev predvideva razdelitev nemške industrije na sosedne države. Nobenega dvoma ni, da je Cripps govoril z vednostjo angleške vlade, ki ji pripada kot čuvar lordskih pečatov. Anglija bi torej hotela razbiti Nemčije in razdelitev nemške industrije, ki naj bi se prenesla v države, odvisne popolnoma od Anglije. Tako bi si hotela Anglija zagotoviti ogromno produkcijsko silo Nemčije. Sicer je pa Anglija živele skozi stotletja od takih tatvin. Vsekakor ni treba odgovarjati na taki in silčne angleške načrte, poročene v bujni domišljiji gosпода lorda. Čas za ta odgovor bo še prišel.

* Angleži so aretirali francoskega admirala. Kakor poroča nek švedski list preko Ankare, so angleške oblasti v egiptovski Aleksandriji aretirale francoskega admirala Godefroy-a, ker se je po angleških virih branil, izročiti francosko brodovje angleški vojni mornarici.

* Italijanski narod bo železno vztrajal. Vodilni italijanski politični tednik »Relazioni Internazionali« se bavi v zadnji številki z gangsterskim napadom, ki sta ga izvedla Churchill in Roosevelt proti Francoski Severni Afriki. Italijanski narod — tako piše omenjeni tednik — se je od vsega početka zavedal, da se bodo Anglosasi v svojem stremljenju po »drugi frontici, vrgli v sredozemsko pustolovščino. Napad na Mers el Kebir ni bil nikak slučaj, temveč del načrta za preizkušnjo glede možnosti napada v Sredozemskem morju. Tudi napad na Dakar in zasedba Madagaskarja sta del tega načrta. Načrt za napad na francoski sredozemski sistem je bil že pred par meseci sklenjen v Londonu in Washingtonu. Ta načrt naj bi izpopolnil napad na Italijo. Italijo bi radi zadeli in kolikor mogoče izločili iz sedanjega konflikta. Italija naj bi po teh načrtih nastala bojišče, na katerem bi hoteli poraziti Nemčijo. Toda italijanski narod je trdno in

železno odločen, vztrajati tudi tedaj, ako bi sovražnosti zahtevale najbolj krvave žrtve. Če je sploh kak narod, ki je navajen na pomanjkanje in bol, je to italijanski narod.

* Angleži so že zopet prekršili švicarsko nevtralnost. V Bernu, glavnem mestu Švice, so objavili dne 14. t. m. sledeče uradno poročilo: »V noči od 13. na 14. november je večje število letal prekršilo švicarski zračni prostor. Letala so priletela nad Švico ob 21.02 in 21.45 v bližini Ženeve Les Verrières, povrnila pa so se istotako v okolišju ženevskega jezera. Letala so na povratku večkrat preletela območje ženevskega jezera med 23.09 in 23.40 uro. Švicarska protiletalska služba je otvorila proti letalom ogenj. V več naselbinah Zapadne Švice so imeli letalski alarm.«

* General Yague — vrhovni poveljnik španske divizije v Maroku, Caudillo je imenoval generala Yague-a za vrhovnega poveljnika španske 10. divizije, ki stoji v španskem Maroku. General Yague je znani vojskovodja španske meščanske vojne. V Madridu je dalje časa vodil portfelj letalskega ministra.

* Angleški brigadni general se je ponesrečil v Severni Afriki. Angleški general Vogel se je ponesrečil z letalom v Severni Afriki. Brigadni general Vogel je bil član štaba ameriškega generala Eisenhower-ja.

* Sovjetski bombnik je pomotoma pristal na finskem vzletišču. Kakor poroča »Aftonbladet« iz mesta Helsinki, je nedavno pristal neki sovjetski

bombnik na nekem finskem vzletišču. V zadnjem trenutku je posadka spregledala svojo pomoto, toda bilo je prepozno. Finci so obstreljevali letalo tako dolgo, dokler ni obležalo na mestu šest mož posadke.

* Strahovit orkan v Indiji. Dne 16. Oktobra je razsajal strahovit orkan nad indijsko pokrajino Bengalijo. Orkan je bil tako silovit, da je razrušil skoro 700.000 stanovanj. Poldrug milijon ljudi je brez strehe. Orkan je zahteval 11 tisoč človeških žrtev.

TO IN ONO

O nastanku in tisku

„Štajerskega Gospodarja“

Na naš popis »Kako pride slika v „Štajerskega Gospodarja“, smo sedaj od naših naročnikov sprejeli več dopisov, da bi našim bralcem na kratko popisali še nastanek in tiskanje »Štajerskega Gospodarja«. V kolikor se to brez ozgleda praktičnega dela v tiskarniškem podjetju lahko zgodi, radevolje ustrezemo. Popis bo gotovo našel vsestransko zanimanje.

Kakor vsak časopis, ima tudi naš tednik svoje uredništvo in upravnništvo. Delokrog uredništva je pisati gradivo, ki pride kot čtivo v list. V uredništvu sedijo torej uredniki. Pod upravništvom ali administracijo lista se razume skrb in delo trgovsko-gospodarskega in založniškega značaja. To delo, ki ga opravljajo nameščenci, obsega razpošiljanje lista, knjigovod-

OSRAM-D-LAMPE MIT DER DOPPELWENDEL - DIE OSRAM-D-LAMPE MIT DER DOPPELWENDEL - DIE OSRAM-D-LAMPE MIT DER DOPPELWENDEL - DIE OSRAM-D-LAMPE MIT DER DOPPELWENDEL - DIE OSRAM-D-LAMPE MIT DER DOPPELWENDEL

**Besser für Dich —
besser für alle!**

Strom wird meist mit Kohle erzeugt. Bei der Beleuchtung muß also möglichst wenig Strom viel Licht ergeben. So sorgen Sie ohne Verschwendung für Augenschonung!

Dank der Osram-Doppelwendel geben Osram-D-Lampen viel Licht für wenig Strom. Wenn Glühlampen ersetzt werden müssen, verlängern Sie darum Osram-D-Lampen!

OSRAM-LAMPEN
Viel Licht für wenig Strom!

T 30

Sie kamen nicht mehr zur Verwendung

Für die Verteidigung Stalingrads hatten die Sowjets eine große Anzahl Betonbunkern hergestellt, die als Widerstandsnester dienen sollten, aber sie kamen nicht mehr zur Verwendung und liegen nun im Vorgelände der Stadt, wo sie auf ihre Zertrümmerung warten — PK-Kriegsbericht Herber (Atl) (Sch)

stvo o naročnini, prodaji, sprejemanje in plačevanje oglasov itd. ter seveda tudi vsa ostala dela, ki ne spadajo v pristojnost uredništva.

Za vsako številko »Stajerskega Gospodarja« začne uredništvo takoj, ko je izšla zadnja izdaja lista, to je, vsaki petek v jutro, na pisalne stroje sestavljati in pisati članke, notice itd., ki pridejo v naslednjo številko. Vse, kar bralec najde v časopisu, morajo najprej uredniki sestaviti in napisati, morebitne dopise ali prispevke od zunaj pa pregledati, popraviti, spopolniti in urediti, da je besedilo, ki se mu po starem izrazu še danes pravi manuskript ali rokopis — akoravno so danes le redka uredništva, ki bi z roko pisala svoje rokopise — v redu. Ko je nekaj takih manuskriptov gotovih, pridejo ti v tiskarno in sicer v takozvano stavnico, kjer delajo ali stavijo stavci. Stavnice se danes delijo v oddelke za ročne stavce in v oddelke za strojne stavce. Prvi kakor drugi postavljajo iz svinčenih črk, prvi z roko, drugi z stavnimi stroji, na podlagi manuskriptov ali napisanih besedil, ki so namenjena za objavo v listu, stavke za tisk. Kakor mora urednik ali pa tipkarica po narekovanju urednika v uredništvu za vsako črko udariti po tipki pisalnega stroja, tako mora v stavnici stavec vsako črko, piko, vejico itd., če stavi z roko ali strojem, postaviti, da se iz svinčenih črk sestavi besede, vrste, stavke, odstavke, članke in vse, kar pride v časopis.

Naš tednik stavijo strojni stavci. Predno pride besedilo do njih, da ga začnejo saviti, si ga na brzo roko ogleda stavi, ki mu po tiskarnah v strokovnem izrazu pravijo, da je metér, v našem primeru metér »Stajerskega Gospodarja«. Ker je metér tisti, ki nazadnje, ko je za časopis vse postavljeno, »lomi« »Gospodarja«, to se pravi, on uvršča in razdeli vsa ta mala in velika poročila, kakor tudi oglase, v časopisne strani. Metérju je kratek vpogled v manuskript torej potreben, da je do neke meje na tekočem in da ve, kaj in kako članki, notice itd. se stavijo. Strojni stavec sedi pri svojem stavnem stroju, ki je v nekem oziru vsaj pri tipkah, na katere more pri stavljanju udarjati, podoben pisalnemu stroju. Ko dobi

strojni stavec rokopis, vidi že na vrhu pole, ki je popisana samo na eni strani, kako velike črke mu je vzeti. Stavni stroj je duhovita iznajdba, ki jo goni elektrika in ki na podlagi postrežbe strojnega stavca, ki stavi sedeč s tipkanjem na posamezne črke besedo za besedo v vrsto, ki jo uredi v širino stolpca. Stroj je razen na elektriko priključen tudi na plinovod. Plinska kurjava je stroju potrebna, da ogreva svinec, ki ga stroj potrebuje za takojšnjo avtomatično vlijanje stavljenih vrst. To stavljenje z istočasnim vlijanjem vrst iz razgretega svinca se ne vrši veliko bolj počasi, kakor na primer srednje hitro pisanje na pisalni stroj. Povprečno lahko en strojni stavec v osmih urah postavi približno devet stolpcev, kakor jih vidite na primer na drugi strani našega lista. So pa tudi strojni stavci, ki stavijo razmeroma manj in tudi več. Zanimivo in praktično pri tem stavljanju je, da stavni stroj sam, ne da bi stavec moral mnogo vstajati, postavljeno in zlito vrsto izloči ter mu jo takorekoč izroči, da lahko z delom in stavljenjem naslednje vrste nadaljuje. Razume se, da stavi več stavcev in strojev naš list, 16 strani potrebujejo mnogo drobnega stavca. Ko stavni stroj svojemu stavcu izroči zlito vrsto, jo ta postavi v poseben čolniček, kjer jih uvršča eno za drugo, dokler ni notica, članek, oglas ali več istih postavljenih. Na ta način stavijo strojni stavci vse, kar pride v časopis.

Medtem, ko strojni stavci nadaljujejo z svojim delom, pridejo druge delovne roke, ki te postavljene članke in notice — članki so večji sestavki z velikimi napisi in več odstavkov, notice so krajše vesti, ki se začnejo s polmastnimi črkami in so podane samo v enem odstavku — odnesejo v obliki stolpcev na pločevinastih čolnih do aparata za takozvani krtačni ali prvi odtis, ki je potreben za korekturo. Ta odtis pride z manuskripti vred h korektorju, ki ga temeljito pregleda, morebitne stavne napake, ki so skoraj neizogibne, pa označi z nalašč za to običajnimi znaki, ki jih postavi na napačne črke ali besede ter z istimi znaki vred napiše pravilne na desni rob odtisa, ki dobi odslej naziv korekturna pola. Korekturna pola

pride potem nazaj k strojnemu stavcu, seveda zopet potem metérja navadno, da popravi napake. Če je korektor na primer v neki vrsti ugotovil, da se je strojnemu stavcu vsilila napaka, da je na mesto pike nekje postavil vejico, ali pa na mesto i, postavil u, mora za to na novo postaviti celo dotično vrsto, prvotna z napako se potem odstrani in na njeno mesto pride ta nova brez napake.

Tako izgleda celotredensko strojno stavljenje »Stajerskega Gospodarja«, kar uredniki napišejo, gledajoč pri tem, da bo vse, kar dajo v stavnico dobro, ter času in ciljem, ki jih list zasleduje, primerno. Istočasno sprejema uprava tednika oglase ali inserate ter jih po vknjižbah itd. izroči stavnici, da jih stavci postavijo. Pri vsem tem je treba povedati, da so stavnici stroji do danes v stanju v glavnem staviti le kompresen, to je gladek, tekoč stavek v velikostih črk, kakor jih vidite v časopisu, knjigah in povsod, kjer se tiska z manjšimi črkami. Napisi ali nazivi člankov, poročil in oglasov, kakor na primer »Veliki uspehi nemških podmornic na vseh oceanih« in sploh vse, kar je tiskati s črkami velikega obsega, pa morajo staviti ročni stavci. To se vrši iz omar, v katerih ležijo posamezne črke, kakor a, b, c itd., v vsaki omaro po ena velikost in vrsta. Navadno napravi za »Gospodarja« to metér.

Meterjev glavni dan je četrtek, ko postavljeno gradivo »lomi« ter iz celotnega stavka po ogledalu ali razpredelbi uredništva sestavi časopisne strani. Na primer, na prvi strani pridejo vojna poročila. Istim sledi, kar je seveda že na drugi strani, uvodni članek, ki je kot nekakšen najvažnejši prispevek izpod peresa glavnega urednika ter sestoji iz kurzivnih ali ležečih črk. Metér je tudi tisti, ki po navodilih uredništva izoblikuje vse strani časopisa ter jih po možnosti v tehničnem pogledu olepša. Ko je metér na čolniču sestavil in razdelil celoten stavek in sestavil posamezne časopisne strani, se od istih še enkrat napravi krtačne odtise.

Nato prevzame vseh 16 strani oddelke za stereotipijo. Beseda je grškega izvora in označuje postopek iz črk postavljene tiskovne strani odtisniti na svilen papirnat karton, to je, na karton za matrice. Ta stereotipija na matričen karton se vrši s kalandrom, to je, z močno stiskalnico, ki z ogromnim pritiskom odtisne na karton cel stavek, navadno po več strani na enkrat. Matrica služi nato za odtis v svinec, iz katerega se vlije tiskovne plošče, za rotacijski stroj, ki tiska časopis. Svinčene stereotipirane tiskovne plošče dobijo pri tem s pomočjo vlivnih instrumentov primerne polkrožne oblike.

Nato pridejo te plošče k rotacijskemu stroju, kjer je strojnik že pripravil papir na valjih in čaka, da bo plošče uredil in pripravil za tisk. To gre hitro in rotacija se lahko stavi v pogon. Stroj tiska pri istočasnem odvijanju papirja vseh 16 strani časopisa avtomatično ter jih zložene za ekspedit izločuje in zлага na kup. Moderne rotacije natisnejo do 15.000 izvodov na uro.

O O kostonjih. Plemeniti ali domači kostonji so dober in zdrav sad. Kostonji vsebujejo mnogo vitaminov, ki so za prehrano človeka potrebni. Kostonji so užiten v kuhanem in pečenem stanju. Brihtne in skrbne gospodinje pa delajo iz kostonjev tudi dobra in okusna močnata jedla. V nekaterih krajih meljejo kostonje ter uporabljajo kostonjevo moko. Eno ali drugo je dobro. Na Spodnjem Stajerskem

rastejo domači kostanji kakor znano najbolj v krajih, ki ležijo v okrožju Marburg, kjer stoji glasom statistike 36.147 dreves. Potem pride okrožje Cilli z 23.048, okrožje Pettau z 20.000, okolica Marein bei Erlachstein 18.000 in okrožje Rann s 14.000 drevesi. Spodnja Stajerska razpolaga torej s 133.000 kostanjevimi drevesi, ki delajo dober in zdrav sad in imajo kot les za obrt in industrijo posebno vrednost.

O filmih in filmski produkciji. V Evropi imamo kakih 27 tisoč kinematograf, v katero številko Sovjetija in Anglija nista všteti. Zadnja tri predvojna leta so evropski kinematografi prikazovali kakih 8000 filmov. Od teh je bilo 82 odstotkov ameriškega izdelka. Odkar traja sedanja vojna, se je pa to razmerje temeljito spremenilo. Ameriški film ni izginil samo iz kinematograf, v deželah sil osi, temveč moral se je umakniti tudi drugod, celo v sami Angliji se je število ameriških filmov znižalo. Nemška filmska industrija, ki je sedaj v Evropi vodilna, bo v tekočem letu izdelala vsega 107 filmov. Isto interesno področje bo v Parizu, kjer

je ustanovljena nova tovarna filmov in bodo do novega leta producirali 92 igralnih filmov. Španija izdelala letno 45 do 50 filmov. Portugalska zmore samo tri filme letno, Švedska 35, Finska in Danska po 20, Norveška 6 do 10. Filmska industrija jugovzhodnega dela Evrope je šele v povoju. Madžarska je v tem pogledu že precej daleč in izdelala po 40 igralnih filmov na leto.

O Ukradena ljubavna pisma. Soproga nekega visokega uradnika v Milanu v Italiji, je od nekega čistilca parketov dobila pismo, da ji je on nedavno v njenem stanovanju ukradel 30 pisem, ki ji morajo biti zelo pri srcu. Zahteval je za vsako pismo tisoč lir. Na nekem sestanku se je grešna žena trudila, da bi za 2000 lir dobila pisma nazaj, izsiljevalec ji je pa za ta denar izročil samo dva. Potom nekega pravnega zastopnika so nato poslali nekaj policijskih agentov, ki so moža presenetili v nekem prenočišču ter pod njegovim vzglavjem našli vsa ostala pisma. Isiljevalec denarja na podlagi grehov nezvestih zakonskih žen pride sedaj radi izsiljevanja pred sodišče.

Kleiner Anzeiger

Jedes Wort kostet für Stellengesuche 6 Rpf. das festschriebene Wort 26 Rpf. für Geld-, Realitätenverkehr, Briefwechsel u. Heirat 13 Rpf. das festschriebene Wort 40 Rpf. für alle übrigen Wortanzeigen 10 Rpf. Der Wortpreis gilt bis zu 12 Buchstaben je Wort. Kennwortgebühr bei Abholung der Angebote 35 Rpf. bei Zusendung durch Post oder Boten 70 Rpf. Auskunftsgebühr für Anzeigen mit dem Vermerk: „Auskunft in der Verwaltung oder Geschäftsstelle“ 20 Rpf. — Anzeigen-Annahmeschluss: Donnerstag um 11 Uhr. — „Kleine Anzeigen“ werden nur gegen Voreinsendung des Betrages (auch gültige Briefmarken) aufgenommen. Mindestgebühr für eine kleine Anzeige 1,- RM

ZU VERKAUFEN

Verkaufsanzeigen (Gebrauchsgüter) dürfen nur mehr mit Preisangabe veröffentlicht werden

Junge

trächtige Kuh

wegen Futtermangel zu verkaufen. Alois Toplak, Destinzen, Winterdorf (St. Urban), Pettau. 1549-3

Bett samt Matratzen 85 RM, Kasten um 170 RM verkauft »Rapid«, Marburg/Drau, Mellingerstraße 1 1568-3

ZU KAUFEN GESUCHT

Abfälle Altpapier, Hadern, Schneidabfälle, Textilabfälle, Alteisen, Metall, Glasscherben, Tierhaare und Schafwolle kauft laufend jede Menge Alois Arbeiter, Marburg (Drau), Draugasse 5. 160-4

Wildkastanien kauft wie alljährlich Arbeiter, Draugasse 5. Fernruf 26-23. 1412-4

Kaufe Schaf-, Ziegen-, Kitz- und Rehelle. Remer, Gerberei, Marburg, Brunnndorf, Haydngasse 24. 1547-4

Krautköpfe kauft Lowretz, Marburg/Drau, Kärntnerstraße 31. 1550-4

Rundholz, Esche, Buche, Eiche zu kaufen gesucht. Einkäufer gesucht. Zuschriften unter »Hartholz« an die Verw. 1551-4

Kaufe eine junge, nicht über 400 kg schwere, frischmelkende oder schwerträchtige

Kuh,

die auch führen kann. J. Reich, Sachsenfeld. 1566-4

Kaufe 7—30 m verzinkte

Wasserleitungsrohre

2—4 cm Durchmesser. Anträge unter »Wasserleitung« an die Verwaltung. 1561-4

OFFENE STELLEN

Vor Einstellung von Arbeitskräften muß die Zustimmung des zuständigen Arbeitsamtes eingeholt werden

Hemdennäherinnen

werden sofort aufgenommen. Wäschefabrik Hido, Lang & Lichtenöcker, Cilli, Unterkötting. 1132-6

Freiwillige für den Wachdienst in den besetzten Gebieten, auch Pensionisten, Rentner, jedoch unbescholten und einsatzfähig, im Alter von 24 bis 60, zu sofortigen Eintritt gesucht. Auskunft bei allen Arbeitsämtern und bei der Werbeleitung für die Ostmark: Thiel Rudolf, Werbeleiter, Graz, Sackstraße 27. Tel. 42-42, und Innsbruck.

Braver Lehrjunge

wird sofort aufgenommen. — Kupferschmiederei Jakob Koß, Marburg (Drau), Adolf-Hitler-Platz Nr. 4. 1510-6

Für größeren Weingartenbesitz werden sofort für ständigen Posten

Wirschafter u. Pierdeknecht (möglichst Ehepaar) gesucht. Zuschriften an: von Kodolitsch, Kaag bei Friedau. 1537-6

Braves Küchenmädchen

wird aufgenommen. Vollgruber, Hindenburgstraße 17, Marburg/Drau. 1530-6

Braves

Mädchen

das perfekt kochen kann, wird gesucht. Anfragen: Blumengeschäft Spittau, Tegetthofstraße 29. 1552-6

Lehrling für Herrenschneiderei wird aufgenommen. Viktor Werdnik, Schneidermeister, Marburg (Drau), Augasse 18. 1553-6

Suche

Mädchen

für alles, die auch etwas kochen kann. Helene Lubei, Schneidermeisterin, Pragerhof. 1554-6

Bedienerin für 2 Stunden vormittags wird aufgenommen. Adolf Hitlerplatz 12-II, Marburg/Drau. 1555-6

Huf- und Wagenschmied

zur Übernahme und Führung einer Huf- und Wagenschmiederei gesucht. — Rosa Kumer, St. Martin 33, Gemeinde Täubling. 1556-6

Winzer, für 2 Joch Weingarten gesucht. 10 Joch Acker und Wiesengrund für 5—6 Rinder und Schweine; freie Wohnung, Wirtschaftsgebäude, Holz und Streue. Acker und Wiesen in bestem Ertrag und gut zu bewirtschaften. Anfrage: Tischlerei Staudinger, Marburg, Mühlgasse 17. 1557-6

2 landwirtschaftliche

Arbeiterinnen

werden bei ganzer Verpflegung sofort auf Wohnung genommen. J. Mulez, Lassach, Wachsenberg. 1558-6

Lehrling sucht Franz Deschelak, Schneidermeister, Elchtal (Hrastnigg). 1559-6

Geprüfter

Huf-Wagenschmied

wird bei sofortiger Einstellung gesucht. Anfragen bei Frau Elisabeth Mattusch, Windischfeistritz, Bachernstraße 56. 1570-6

Näherinnen und

Deckennäherinnen

werden gesucht. WEKA, Marburg/Drau, Tegetthofstraße 15. 1569-6

HEIRAT

Herr mittleren Alters, sucht zwecks Ehe ein Mädchen reiner Vergangenheit, mit Haushaltenkenntnissen. Vermögen Nebensache. Anträge unter »101« an die Verw. 1562-12

Eisenbahner 39 Jahre alt, wünscht Ehebekanntschaft mit einfachem Landmädchen oder Witwe, 35 bis 40 Jahre alt. Anträge unter »Sofortige Ehe« an die Verw. 1563-12

Burg-Lichtspiele

Marburg, Europaplatz 1

PAUL HARTMANN
LENY MARENBACH
HANS SÖHNER

in dem Schicksal einer Frau zwischen zwei Männern:

Iectum des Herzens

Für Jugendliche nicht zugelassen! 1567

Fräulein mit Vermögen und Besitz wünscht Ehebekanntschaft mit Geschäfts- oder Gewerbetreibenden bis 52 Jahren. Geschiedene ausgeschlossen. Zuschriften unter »Glück« an die Verw. 1571-12

FUNDE — VERLUSTE 13

2 Mädchen aus dem Bezirk Oberradkersburg sind seit dem 10. November abgängig. Die Mädchen sind einfach gekleidet. Amalie ist 9, Theresia 12 Jahre alt. Zweckdienliche Angaben werden erbeten an: Grand Franz, Oberradkersburg. 1564-13

VERSCHIEDENES 14

Tages-Preise für jede Menge

Altmaschinen, Eisen, Metalle, Abfälle aller Art. Übernahme Abwracksbetriebe. — Lagernd große Auswahl Autoteile, Maschinenteile und Nutzisen. Max Weiß — Nagysstraße 14, Tel. 21-30. Vormalig Guštintschitsch. 1375-14

Prothesen jeder Art — Leder — Leichtmetall — Holz — orthopädische Apparate, **Leibbinden**, **Gummi-Strümpfe**, Bruchbänder erzeugt und liefert das führende Fachgeschäft F. E g g e r, Bandagen und Orthopädie, Lieferant sämtlicher Krankenanstalten u. Sozialinstitute. Marburg/Drau, Mellingerstraße 3, CIII, Marktplatz 13. 762-14

Ameiseneier, Arnika

sowie alle Heilkräuter kauft laufend jede Menge

W. G R E M S E, Kräutergrosshandlung
Graz, Gartengasse 22 1519

Anmeldung zur Hengstenkörung 1943

Die Besitzer von Hengsten, welche diese in der Deckperiode 1943 zur Zucht verwenden wollen und daher angekört werden müssen, werden eingeladen, bis **1. Dezember 1942** nachstehende Daten bekanntzugeben und an den Chef der Zivilverwaltung in der Untersteiermark, Beauftragter für Ernährung und Landwirtschaft, Graz, Jakominiplatz 12, einzusenden:

- 1) Nationale, Alter und Abstammung des Hengstes;
- 2) Von Hengsten, welche im Vorjahre gekört und mit einem Körbuch mit Deckerlaubnis betelt worden sind oder einen einfachen Körchein erhalten haben, sind diese Dokumente mit einzusenden.

Der Zeitpunkt und das Programm wird zeitgerecht verlautbart werden.

1560

Chef der Zivilverwaltung in der Untersteiermark
Der Beauftragte für Ernährung und Landwirtschaft

S o p p H a i n z l.

Der Stillhaltekommissar für Vereine, Organisationen und Verbände in der Untersteiermark

Bekanntmachung

Die im Bereiche der Untersteiermark wohnhaften Mitglieder nachstehender Vereine und Organisationen werden zur Feststellung ihrer Mitgliedschaftsansprüche erfaßt:

1. Unterstützungsverein der Eisenbahnbediensteten und Pensionisten in Laibach (früher Innsbruck), jedoch nur jene Mitglieder, die bisher ihre Meldung noch nicht abgegeben haben.
2. »Dobrota«, Sterbe- und Unterstützungsverein der Postangestellten in Laibach.
3. Lehrerselbsthilfsverein in Laibach.
4. Verein der pensionierten Lehrerschaft für Slowenien in Laibach.
5. Sterbefond des Banalvereines der Staats- und Selbstverwaltungs-pensionisten in Laibach.
6. Vereinigung der Heizer der Staatsbahnen und Schiffe des Königreiches Jugoslawien in Belgrad.
7. Sterbefond der Finanz- und übrigen Staatsangestellten und Pensionisten in Laibach.
8. Vereinigung der Unterbeamten der Finanzkontrolle in Belgrad.

Diese Mitglieder werden aufgefordert, ihre Anmeldung persönlich oder schriftlich bei der Dienststelle des Stillhaltekommissars in Marburg/Drau, Wielandgasse 11/I, anzubringen. Bei der Meldung sind anzugeben: Vor- und Zuname, Beruf, Anschrift, genaue Bezeichnung des Vereines oder der Organisation, Mitgliedsnummer und Datum des Beitrittes.

Die Meldungen haben bis 30. November 1942 zu erfolgen.

1565

Der Stillhaltekommissar: gez. H r u b y, Gauschatzmeister.

Ihre Anzeigen in die Wochenzeitung »Stajerski Gospodar«!

Landes-Hypothekenanstalt für Steiermark

GRAZ, Radetzkystrasse Nr. 15

Hypotheken auf Grundbesitz
in Stadt und Land

CILLI, Postfach

Kommunaldarlehen

Siedlungsdarlehen

Haltung des Reichsgaues für sämtliche Verbindlichkeiten der Anstalt